

ΠΕΙΡΑΪΚΟ ΟΡΟΣΗΜΟ

ΠΕΡΙΟΛΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

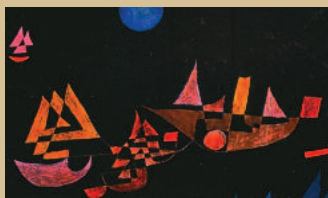
ΤΕΥΧΟΣ 39 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2012

Επιστροφές Αλκιβιάδου 229
185 36 Πειραιάς

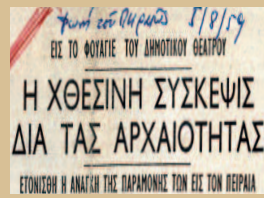
σελ. 5

σελ. 11

σελ. 14

σελ. 16

- 3 «Ξεκλιδώνουν» 400.000 πάπυρους από την αρχαία Ελλάδα
Της Σύνταξης
- 4 Πολιτισμικά δρώμενα προάγουν ανθρώπινους δεσμούς
και σχέσεις αλληλεγγύης
Εισήγηση του *Προέδρου Γιάννη Πολυχρονόπουλου* στη Γενική Συνέλευση
- 5 **Αρχιτεκτονικά**
Ταξίδι στα Κύθηρα
Του Γιώργου Γάρδα, Αρχιτέκτονα Μηχανικού - Πολιτικού Μηχανικού Ε.Μ.Π.
- 8 **Αρχαιογνωστικά**
Μια ιστορία για το παλιό και το νέο φεγγάρι
Του Γιώργου Σταϊνχάουερ, Αρχαιολόγου - τ. Εφόρου Αρχαιοτήτων
- 12 **Ιστορικά θέματα**
Η Δωδεκάδελτος επιγραφή της Γόρτυνος
Του Μιχάλη Βλάχου, Δικηγόρου ε.τ.
- 14 **Αρχαιολογικό Πανόραμα από την Ελλάδα και τον Κόσμο**
Επιμέλεια, Κωστή Μανωλάκη
- 16 **Ελεύθερες θέσεις**
Προηγούμενα και επίκαιρα... των Φίλων των Πειραικών Αρχαιοτήτων
Του Δημήτρη Κρασονικολάκη
- 18 **Γλωσσολογικά**
Η δομή της Γλώσσας βασική προϋπόθεση για την εκμάθησή της
Του Παύλου Μπαλόγλου, Γεν. Γραμματέα Φιλολογικής Στέγης Πειραιά
- 20 **Βιβλιοπαρουσίαση, Επιμέλεια Γεράσιμος - Νικόλαος Μπουγάς**
- 21 **Ιστορία των ηέξεων, του Παύλου Μπαλόγλου**
- 22 **Πειραικά και άθηα, Μαγική βραδιά υπό το φως της Πανσέληνου**
- 24 **Εν τέλει... Σχολιογραφικά**

“ΠΕΙΡΑΪΚΟ ΟΡΟΣΗΜΟ”

Τριμηνιαία Έκδοση του Συλλόγου • ΚΩΔ. ΕΝΤΥΠΟΥ 035702 • Τεύχος 38 - Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2012

“ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ & ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ”

Αθικβιάδου 229, 185 36 Πειραιάς • Τηλ.: 210-42.88.018 - Τηλ. & Φαξ 210-42.88.017

ΕΚΔΟΤΗΣ:

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ
Δερβενακίων 24, 185 45 Πειραιάς,
Τηλ. 210-4060000

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ:

ΚΩΣΤΗΣ ΜΑΝΩΛΑΚΗΣ
Μουσών 66, 185 34 Πειραιάς
Τηλ.: 210-4130939

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΓΑΡΔΑ
ΠΑΥΛΟΣ ΜΠΑΛΟΓΛΟΥ
ΓΕΡ.-ΝΙΚ. ΜΠΟΥΓΑΣ

Το περιοδικό κυκλοφορεί εκτός εμπορίου.
Διανέμεται δωρεάν.

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν υποχρεωτικά τις
απόψεις του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου.

ΑΤΕΛΙΕ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΓΕΩΡΓΙΑ & ΜΑΡΙΑ - ΕΛΕΝΗ ΜΟΥΡΟΥΣΙΑ Ο.Ε.
Κολλοκοτρώνη 144, 185 36 ΠΕΙΡΑΙΑΣ
Τηλ.: 210-41 82 591, 210-4537521, Φαξ: 210-45 32 911

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ “ΠΕΙΡΑΪΚΟ ΟΡΟΣΗΜΟ”

- Δημαρχείο Πειραιά: Πλ. Κοραή 1
- Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά: Χαρ. Τρικούπη 31

Βιβλιοπωλεία:

- ΑΙΓΗΙΣ: Βασ. Γεωργίου Α΄ 11, Πειραιάς
- ΝΕΟΣ ΚΥΚΛΟΣ: Καραοηή & Δημητρίου 43, Πειραιάς
- Τσαμντάκης: Καραοηή και Δημητρίου 32, Πειραιάς
- PASSPORT: Καραϊσκου 119, Πειραιάς

"Ξεκλειδώνουν" 400.000 πάπυρους από την αρχαία Ελλάδα!

Βρέθηκαν 400.000 κομμάτια παπύρων γραμμένα από τους προγόνους μας και που με μια καινούργια μέθοδο μπορούν να διαβαστούν.

Η έγκυρη βρετανική εφημερίδα Independent σε ένα άρθρο της έγραψε... "Eureka! Εκπληκτική ανακάλυψη αποκαλύπτει τα μυστικά των αρχαίων Ελλήνων".

Χιλιάδες χειρόγραφα που έως τώρα δεν μπορούσαμε να διαβάσουμε και που περιέχουν σπουδαία κείμενα της κλασσικής φιλολογίας τώρα μπορούν να διαβαστούν για πρώτη φορά με μια τεχνολογία που πιστεύεται ότι θα ξεκλειδώσει τα μυστικά των αρχαίων Ελλήνων.

Μεταξύ των άλλων θησαυρών που έχουν ήδη ανακαλυφθεί από μια ομάδα επιστημόνων του Παν/μίου της Οξφόρδης υπάρχουν και άγνωστα έως τώρα έργα κλασσικών γιγάντων όπως ο Σοφοκλής, ο Ευριπίδης και ο Ησίοδος.

Αόρατη με το κοινό φώς, η ξεβαμμένη μελάνη γίνεται καθαρά ορατή κάτω από υπέρυθρο φώς, με τεχνικές ανάλογες με την επισκόπηση από δορυφόρους.

Τα κείμενα της Οξφόρδης αποτελούν μέρος ενός μεγάλου αριθμού παπύρων που βρέθηκαν στα τέλη του 19ου αιώνα σε έναν αρχαίο σκουπιδότοπο της ελληνο-αιγυπτιακής πόλης του Οξυρύχου.

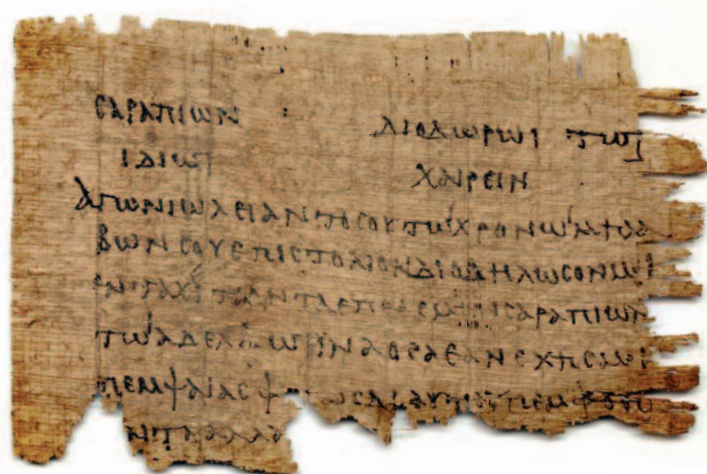
Απομένουν χιλιάδες κείμενα να διαβαστούν μέσα στην επόμενη δεκαετία, περιλαμβανομένων έργων του Οβιδίου και του Αισχύλου.

Υπάρχουν περίπου 400,000 κομμάτια παπύρων φυλαγμένα σε 800 κιβώ-

τια στην Βιβλιοθήκη Sackler της Οξφόρδης και αποτελούν το μεγαλύτερο όγκο κλασσικών ελληνικών χειρογράφων του κόσμου.

Οι ακαδημαϊκοί χαιρέτισαν με ενθουσιασμό την νέα ανακάλυψη η οποία μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση κατά 20% των σωζόμενων ελληνικών έργων.

Μέσα στα έως τώρα άγνωστα κείμενα που κατόρθωσαν να διαβάσουν με την τεχνική αυτή, περιλαμβάνονται τμήματα της χαμένης από καιρό τραγωδίας "Επίγονοι" του Σοφοκλή, μέ-

ρος μιας χαμένης νουβέλας του Έλληνα συγγραφέα Λουκιανού του 2ου αιώνα, άγνωστο κείμενο του Ευριπίδη, μυθολογική ποίηση του ποιητή Παρθένιου του 1ου αι. π.Χ., έργο του Ησίοδου του 7ου αι., και ένα επικό ποίημα του Αρχίλοχου, ενός διαδόχου του 7ου αι. του Ομήρου, που περιγράφει γεγονότα που οδήγησαν στον Τρωικό πόλεμο.

"Είναι τα πιο φανταστικά νέα.

Υπάρχουν δύο πράγματα εδώ. Το πρώτο είναι πόσο φοβερά επηρέαζαν τις επιστήμες και τις τέχνες οι Έλληνες. Το δεύτερο είναι πόσο λίγα από τα γραπτά τους σώζονται" λένε οι Άγγλοι επιστήμονες.

Της Σύνταξης

Πολιτισμικά δρώμενα προάγουν ανθρώπινους δεσμούς και σχέσεις αλληλεγγύης

Εισήγηση του ΓΙΑΝΝΗ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ

Προέδρου του Συλλόγου
"Οι Φίλοι Αρχαιολογικού Μουσείου,
Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων Πειραιά"

Η επιτυχής εκδήλωση, που οργάνωσε ο Σύλλογος των Φίλων του Αρχαιολογικού Μουσείου Πειραιά και των Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων Πειραιά την Παρασκευή 31 Αυγούστου 2012 στο χώρο του ελληνιστικού θεάτρου της Ζέας με αφορμή την τελευταία Πανσέληνο του Αυγούστου, έδωσε την ευκαιρία και για κάποιες παρατηρήσεις αναφορικά με την κοινωνική συμπεριφορά και τις διανθρώπινες σχέσεις όπως διαμορφώνονται υπό τις νέες συνθήκες της κρίσης και οι οποίες φαίνεται ότι δημιουργούν μια καινούργια κοινωνική δομή.

Η εκτεταμένη οικονομική, και όχι μόνο, κρίση, η οποία πλήττει σκληρά τη μεσαία τάξη και εξουθενώνει τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα, έχει ήδη διαφοροποιήσει αισθητά τη συμπεριφορά και την ιδιοσυγκρασία των πολιτών. Οι άνθρωποι, τόσο της πολυπληθούς μεσαίας οικονομικής τάξης όσο και της κατώτερης, μετά τις δραματικές μειώσεις των εισοδημάτων τους και την παράλληλη αύξηση των φορολογικών βαρών, εξαναγκάστηκαν σε απότομη προσαρμογή των ατομικών και οικογενειακών δαπανών. Κόπηκαν οι "πολυτελείς" έξοδοι ξεχάστηκαν οι "ακριβές" επιθυμίες και περιορίστηκε η καθημερινή ζωή στα πολύτως απαραίτητα.

Αυτή η ταχεία στέρψη του μέχρι πρότινος συνήθους επιπέδου ζωής επέδρασε όχι μόνο στη συμπεριφορά αλλά και στην ψυχосύνθεση ενός εκάστου. Τώρα πλέον κάθε άνθρωπος, και ανεξάρτητα από το "ένδοξο" ή μη παρελθόν του, αισθάνεται ότι η μοίρα του δεν διαφέρει από αυτήν του διπλανού συνανθρώπου, βλέπει τα προβλήματα ως κοινά και αντιλαμβάνεται ότι μόνος δεν μπορεί να επιτύχει λύσεις. Γι' αυτό και δεν διστάζει να πλησιάσει τον γείτονά του, τον συγγάτοικό του στη πολυκατοικία, να συνομιλήσει, να δημιουργήσει σχέση φιλίας, συμπαράστασης, αλληλεγγύης.

Επειδή ανήκει στο μακρινό παρελθόν η εποχή

που τα σπίτια ήταν μονοκατοικίες με μεγάλες, καθαρές και στολισμένες αυλές και συνανθροίζονταν σ' αυτές οι γνωστοί και φίλοι τις Κυριακές και συζητούσαν, τραγουδούσαν, διασκέδαζαν με λιγοστά εδέσματα και μια οκά κρασί, αναζητείται έντονα μια οποιαδήποτε ευκαιρία για να συναντηθούν σε κάποιο χώρο άνθρωποι με συνήθως κοινά ενδιαφέροντα για να συνομιλήσουν, να αλληλοενημερωθούν, να ανταλλάξουν απόψεις και να ενθαρρύνει ο ένας τον άλλον.

Ως κατάλληλοι χώροι για συγκεντρώσεις ανθρώπων με πνευματικές, καλλιτεχνικές, επιστημονικές, πολιτισμικές αναζητήσεις και εκφράσεις διαφαίνονται οι ανοικτοί αρχαιολογικοί χώροι, τα αρχαία θέατρα, όσα βρίσκονται εντός των πόλεων και οι αίθουσες των Μουσείων. Ας σημειωθεί ότι αρχική σημασία του Μουσείου ήταν "χώρος αφιερωμένος στις Μούσες και στις τέχνες που αντιπροσώπευαν".

Κατά συνέπεια θεωρούμε ότι το Υπουργείο Πολιτισμού και οι Αρχαιολογικές Υπηρεσίες πρέπει να αναγνωρίσουν τη νέα κοινωνική τάση και να ανοίξουν τους κατάλληλους χώρους στο κοινό και στους πολιτιστικούς Φορείς υποβοηθώντας έτσι την πολιτιστική καλλιέργεια και την ανάπτυξη των διαχρονικών ηθικοπλαστικών αξιών του αρχαίου ελληνικού πνεύματος. Η χρήση των χώρων αυτών από τους ενεργούς πολίτες θα συμβάλλει εκτός των άλλων και στη διατήρηση της συνοχής του κοινωνικού ιστού της πόλης στην πραγματικά δύσκολη περίοδο που διανύουμε.

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΑΡΔΑ Αρχιτέκτονα Μηχανικού Ε.Μ.Π. - Πολιτικού Μηχανικού Ε.Μ.Π.

Το νησί της ουράνιας θεάς Αφροδίτης και του Έρωτα. Σύμφωνα με την "Θεογονία" του Ησίοδου, η Αφροδίτη αναδύθηκε από τον αφρό της θάλασσας των Κυθήρων, όταν ο Κρόνος έκοψε τα γεννητικά όργανα του πατέρα του, του Ουρανού, και αυτά πέφτοντας γονιμοποίησαν το κύμα. Η αναφορά αυτή της Μυθολογίας, κατά τους Παλαιοντολόγους, είναι μια προσπάθεια των Αρχαίων να ερμηνεύσουν την ανάδυση του νησιού από την θάλασσα, κάτι που επιβεβαιώνεται από πλήθος ευρημάτων θαλάσσιας προέλευσης σε πάρα πολλές περιοχές των Κυθήρων.

Τα Κύθηρα, που διοικητικά ανήκουν στην Περιφέρεια του Πειραιά (!), είναι το νοτιότερο νησί των Επτανήσων. Βρίσκονται απέναντι από τον Κάβο Μαλιά στα νοτιοδυτικά της Πελοποννήσου, σε ένα σημαντικότερο σημείο του Αρχαίου Κόσμου, και ήταν το "σκαλοπάτι" για την Κρήτη και αντιστρόφως. Πρώτοι της κάτοικοι ήταν οι Κρήτες και οι Φοίνικες. Οι Κρήτες ίδρυσαν τα αρχαία Κύθηρα (σημερινή Παλαιόπολη) με επίγειο την Σκάνδεια, στον κόλπο στου Αυλέμονα. Η τεράστια στρατηγική σημασία της θέσης στο εμπόριο, τα έφεραν ως πολυφερνή νύφη στο στόχαστρο όλων των λαών που πρωταγωνίστησαν στην ι-

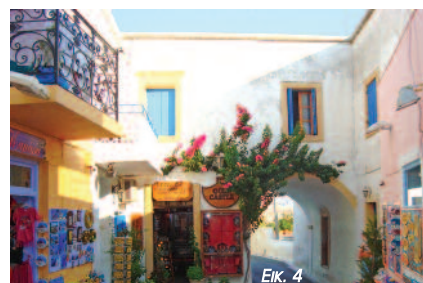
στορία, από τους Αρχαίους Έλληνες και Φοίνικες έως τους Βενετούς, τους Άγγλους, τους Γάλλους και τους Ιταλούς, έως ότου καταλήξουν στην Ελλάδα. Μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολης στους Φράγκους το 1204, τα Κύθηρα δόθηκαν στους Βενετούς. Ο ρόλος που έπαιξαν τα Κύθηρα σαν Βενετική κτήση λόγω της εμπορικής τους θέσης στον δρόμο Μέσης Ανατολής - Κύπρου - Κρήτης Μονεμβασιάς - Κέρκυρας - Βενετίας καθόρισε την εξέλιξη τους καθώς και την διαμόρφωση της οικονομικής και κοινωνικής δομής τους.

Λόγω των συνεχών επιθέσεων από τους Πειρατές, οι Βενετοί έχτισαν οχυρές πόλεις, όπως η "πρωτεύουσα" Παλαιοχώρα, το κάστρο στην Χώρα, το κάστρο του Μυλοποτάμου, το κάστρο του Αυλέμονα κ.α.

Μετά την καταστροφή της Παλαιοχώρας από τον Χορρείδιν Μπαρμπάρωσσα το 1537, η πρωτεύουσα μεταφέρεται στη Χώρα.

Η Χώρα εκτείνονταν σε δυο τμήματα, ένα μέσα στο κάστρο και ένα στην βορεινή πλευρά, οχυρωμένο κι αυτό (Βούργος). Μετά τον 17ο αιώνα η Χώρα επεκτείνεται έξω από τα όρια του Κάστρου.

Τα Κύθηρα εκτείνονται από τα νότια (Καψάλι) μέχρι τον Βορρά (Καραβάς).

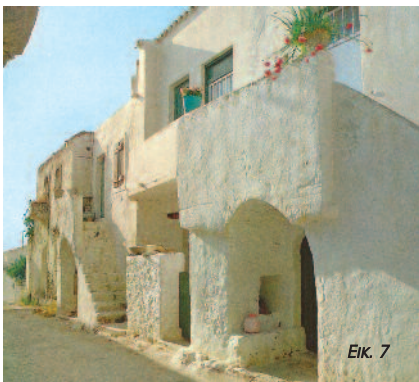

Εικ. 5

Εικ. 6

Εικ. 7

Εικ. 8

Εικ. 9

Περίπου στο μέσον την διαδρομής αυτής βρίσκονται τα Δόκανα, που αποτελούν το φυσικό "σύνορο" βορρά - νότου.

Στον Βορρά οι κάτοικοι προέρχονται κυρίως από την Πελοπόννησο, ενώ νότια είναι νησιώτες (Κρήτες κ.λ.π.) με εμφανή τα σημάδια μίξης των πολιτισμών τους.

Η δυτική πλευρά του νησιού είναι ορεινή και απόκρημνη ενώ η ανατολική είναι πεδινή.

Από αρχιτεκτονικής άποψης κυριαρχεί η λαϊκή νησιωτική αρχιτεκτονική. Λόγω των μικρών οικονομικών δυνατοτήτων των Κυθηρείων τα σπίτια χαρακτηρίζονται από μια απλούστευση των μορφών που εισήχθησαν κατά καιρούς και κυρίως από τους Ενετούς.

Ο άφθονος πωρόλιθος (μαλακή επεξεργάσιμη πέτρα), που υπάρχει στα Κύθηρα έχει χρησιμοποιηθεί σε πολλά σημεία των κτιρίων ως διακοσμητικό υλικό (λαμπάδες, πρέκια, βόλτα, στηθαία κ.λ.π.) (Εικ.2).

Όλα αυτά τα στοιχεία αφομοιώθηκαν απλουστευμένα μαζί με τα νησιώτικα στοιχεία σε όλες τις κατηγορίες των σπιτιών.

Στον οικισμό της Χώρας τα παλαιότερα σπίτια χαρακτηρίζονται από την επιπεδότητα, την αυστηρή στατικότητα, το μεγάλο ύψος, την μείωση των τοίχων και τα μικρά ανοίγματα (βλ. "Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική" εκδόσεις "Μέλισσα"). Δίπλα σ' αυτά συνυπάρχουν τα νεότερα με την πλαστικότητα, την διάπλαση των όγκων και την ανθρώπινη κλίμακα.

Χαρακτηριστικά είναι τα στεγασμένα διαβατικά στους κεντρικούς δρόμους της χώρας, δηλαδή καμάρες - περάσματα κάτω από τα σπίτια. Προέρχονται από την Βενετία και συναντώνται στα Επάνησα, στην Κέρκυρα ("βόλτα"), στην Κρήτη και στην Πάρο ("λόντζες") (Εικ.3, 4).

Διακρίνονται τρεις κατηγορίες σπιτιών (βλ. "Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική" εκδόσεις "Μέλισσα") κυρίως με μορφολογικά και κοινωνικο-οικονομικά κριτήρια

α) Τα Αρχοντικά (κατοικίες ευγενών). Σαν γενικό χαρακτηριστικό αναφέρεται η ύπαρξη μιας κεντρικής σάλας και η διάταξη γύρω από αυτήν συμμετρικά των υπολοίπων δωματίων. Συνήθως διώροφα. Η είσοδος γίνεται κατ' ευθείαν στους κυρίως χώ-

ρους, οι δε βοηθητικοί χώροι (μαγειρεία, αποθήκες κ.λ.π.) βρίσκονται στους κάτω ορόφους με ανεξάρτητη είσοδο. Οι αulές κοσμούνται με βοτσαλωτά δάπεδα, ενώ την κύρια όψη κοσμούν βενετσιάνικα ανάγλυφα, παραστάσεις καί οικόσημα που δηλώνουν την ευγενική καταγωγή.

β) Τα Αστικά σπίτια, μικρότερα και απλούστερα σε διάταξη, είναι μονώροφα ή διώροφα. Η είσοδος στον όροφο γίνεται με σκάλα παράλληλη στην όψη και πλατύσκαλο που στηρίζεται σε καμάρα. (Εικ.5).

γ) Τα Λαϊκά σπίτια. Σ' αυτά κυριαρχεί η ανθρώπινη κλίμακα, η πλαστικότητα, η ελευθερία στην ανάπτυξη της κάτοψης και η συγγένεια με την νησιώτικη αιγαιοπελαγίτικη παράδοση. (Εικ.6,7).

Άλλη κατηγορία σπιτιών είναι τα Αρχοντικά σπίτια εξοχής. Μεμονωμένες κατοικίες μεγάλης κλίμακας που εξυπηρετούσαν συγχρόνως τις απαιτήσεις αγροικίας και εξοχικής έπαυλης.

Ξεχωριστή κατηγορία σπιτιών, αποτελούν τα σπίτια του Μυλοποτάμου που σε αντίθεση με τα σπίτια της χώρας έχουν μορφολογική ομοιογένεια, που δίνει ένα ιδιαίτερο χρώμα στον οικισμό. Πρόκειται για λαϊκά σπίτια μέσα στον χώρο του κάστρου που λόγω της έλλειψης γης είναι συνήθως διώροφα χωρίς εσωτερική επικοινωνία. Η είσοδος στον όροφο γίνεται μέσω στενής σκάλας που καταλήγει σε πλατύσκαλο ή μικρό εξώστη πάνω από είσοδο ισογείου. (Εικ.8).

Οι ισόγειοι χώροι είναι βοηθητικοί στεγασμένοι σε ημικυλινδρικούς θόλους. Η κατοικία επάνω είναι συνήθως μονόχωρο με τζάκι, ή διώροφη με ξύλινες σανίδες επάνω σε τραβέρσες. Το δώμα σχηματίζεται με χώμα με φύκια για μόνωση και πατητή άργιλο επάνω για στεγανότητα.

Όμοια είναι τα σπίτια έξω από το κάστρο, που διατηρούν τα ίδια τυπολογικά χαρακτηριστικά, αλλά είναι πιο μεγάλα και μεμονωμένα.

Τα βασικά υλικά κατασκευής των σπιτιών είναι η πέτρα και το ξύλο. Οι τοίχοι κατασκευάζονται από αργολιθοδομή με μικρές πέτρες και με γέμισμα χαλικιών. Σπάνια υπάρχουν γωνιόλιθοι, ενώ οι τοίχοι επιχρίζονται και εξέχουν τα πώρινα πλαίσια των ανοιγμάτων.

Στα παλαιότερα κτίσματα η στέγη-ση γίνεται στα ισόγεια συνήθως με πέτρινες καμάρες (εικ.9) ενώ, όπως προαναφέρθηκε, τα δωμάτια είναι συνήθως επίπεδα με σανίδες και πηλό. Λίγα είναι τα σπίτια με τετράριχτες στέγες και κεραμίδια.

Πιο συνηθισμένη μορφή εξώστη είναι ο "ηλιακός" χώρος στον οποίο οδηγεί η κτιστή σκάλα που οδηγεί στον όροφο.

Πολλά είναι τα μορφολογικά στοιχεία που παρατηρούνται στα κυθηριώτικα σπίτια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι λουλουδιέρες που στηρίζονται σε πέτρινα φουρούσια.

Τα νερά της βροχής μαζεύονται στις στέγες από εμφανείς ή καλυμμένες με λάσπες υδρορροές από πηλοσωλήνες (εικ.10).

Οι πώρινες παραστάδες των κουφωμάτων.

Τα "περαστά" κάγκελα των παραθύρων. (εικ.11).

Τα πώρινα διακοσμητικά (στηθαία εξωστών, φουρούσια κ.λ.π.)

Έντονα χαρακτηριστικά στοιχεία είναι οι καμινάδες που μπορεί να τις κατατάξει κανείς σε δύο κατηγορίες. Τις

καμινάδες που είναι κτισμένες πάνω στον τοίχο και στις καμινάδες με προεξοχή με (συνήθως) κωνική απόληξη και μεγάλο ύψος λόγω των ισχυρών ανέμων (εικ.12,13,14,15,16).

Τέλος, ξεχωριστή κατηγορία είναι οι λατρευτικοί ναοί των Κυθήρων, από τα μικρά νησιώτικα μονόχωρα με θόλο που ενίοτε καλύπτονται με πλάκες, (εικ.17) έως τις μεγάλες εκκλησίες (συνήθως μέσα σε μοναστηριακούς χώρους) όπου πλην των πωρινών διακοσμητικών στοιχείων, κυριαρχούν τα πώρινα καμπαναριά. Κυριότερο και μεγαλοπρεπέστερο όλων του νησιού είναι το καμπαναριό της Μυρτιδιώτισσας, εξ ολοκλήρου πώρινο με ύψος 26μ (εικ.18).

Είναι σίγουρο πως το ταξίδι στα Κύθηρα για κάθε ταξιδιώτη θα μείνει αξέχαστο, αφού όλα αυτά τα κοσμήματα, κτίρια της λαϊκής κυρίως αρχιτεκτονικής στέκονται με σεβασμό και αρμονία στην υπέροχη Κυθηραϊκή γη, με τις απίστευτες ομορφιές της. Τις πανέμορφες εξάρσεις της γης όπως η χώρα, η Παλαιοχώρα, τα Μητάτα, τις υπέροχες προστατευμένες παραλίες (Καλαδή, Χλωρό, Μελιδόνι κ.λ.π.) τις ρεματιές με τα τρεχούμενα νερά (Μυλοπόταμος με τους καταρράχτες, Καραβάς με τις πηγές του Αμύρ Αλή), την υπέροχη δύση του ήλιου από την παραλία του Λυκοδήμου. Και πάνω απ' όλα η θέα του φωτισμένου κάστρου με τις διδυμες παραλίες του Καμαριού και την "Χύτρα", τον βράχο-φουρού που ξεφυτρώνει από την θάλασσα για να "προστατέψει" την άγρια ομορφιά του νησιού.

Εικ. 10

Εικ. 11

Εικ. 12

Εικ. 13

Εικ. 14

Εικ. 15

Εικ. 16

Εικ. 18

Εικ. 17

Ταξίδι στα Κύθηρα, ταξίδι στην αναζήτηση του ιδανικού έρωτα.

Μια ιστορία για το παλαιό και το νέο φεγγάρι

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΤΑΪΝΧΑΟΥΕΡ
Αρχαιολόγου
Τ. Εφόρου Αρχαιοτήτων

Το σημερινό άρθρο του Πειραικού Ορόσημου αναπαράγει μια ομιλία, που προσπάθησα να διαβάσω κάτω από το κλωμό φως της πανσελήνου τη βραδιά που οργάνωσαν για χάρη της οι φίλοι του Μουσείου στο αρχαίο Θέατρο της Ζέας.

Υπάρχουν κάτι φεγγαρόλουστες νύχτες, όπως αυτή του αυγουσιάτικου φεγγαριού, όπου αποστασιοποιημένοι από τη βοή της πόλης, νιώθουμε πραγματικά να πιάνουμε πάλι το χαμένο νήμα που μας ενώνει, έξω από το χρόνο και τον τόπο με το απέραντο και άχρονο σύμπαν. Η ρομαντική αυτή αίσθηση της απεραντοσύνης (εικ.1) δέν είναι ωστόσο παρά μια όψη του μαθηματικά οργανωμένου κόσμου μέσα στον οποίο ζούμε. Γνωστή και χαρτογραφημένη από χρόνια μπροστά και από πίσω και με κάθε

λεπτομέρεια, πατημένη πιά από το ανθρώπινο πόδι, αυτή η πάντα λαμπερή και καμιά φορά μαγική νυχτερινή παρουσία, δεν κρύβει ουσιαστικά κανένα μυστήριο.

Αλλιώς τότε. Μπορεί στο ανθρωποκεντρικό πάνθεον της κλασσικής Αθήνας να μην υπήρχε θέση για τη μεγάλη θεά της νύχτας, που είχε κυριαρχήσει στο κόσμο του πρωτόγονου ανθρώπου και στις θρησκείες των μεγάλων πολιτισμών της Ανατολής (εικ.2, 3). Από κείνη μόνο μνήμες σώζονταν, κρυμμένες κάτω από διάφορες μορφές στους μύθους και τις λατρείες της αρχέγονης Κρήτης (Ευρώπη, Παισιφάν, Βριτόμαρτις), και της μητέρας του μύθου, της Πελοποννήσου: στην Ηλεία, όπου ερωτεύεται τον κυνηγό Ενδυμώνα (είναι η μητέρα 50 θυγατέρων, των μηνών ανάμεσα

στις Ολυμπιάδες), στη χώρα των "προσεληνναίων" Αρκάδων και στη Λακωνία, όπου παίρνει τη μορφή της ωραίας Ελένης, και της ονειρομάντισσας Παισιφάνς. Λέγανε ότι η Σελήνη ήταν παιδί δύο πιτάνων, του Υπερίωνα και της Θείας ή Ευφάεσσας, και ότι ήταν αδελφή και γυναίκα του ζωοδότη Ηλίου με τον οποίο αιώνια ερωτευμένη παίζει μαζί κρυφτούλι στον ουρανό, για να τον συναντήσει μόνο μια φορά στη νέα σελήνη. Μοναδικό της χαρακτηριστικό ήταν πάντα, όπως και τ' όνομα της δηλώνει, το παλαιό και το καινούργιο, η λάμψη, το σέλας ή το φέγγος της: είναι πάντα η φαινή, λαμπρή, ιλάνειρα Σελήνη, που βλέπουμε άλλοτε στολισμένη το φωτεινό στεφάνι, όπως στον Ομηρικό Ύμνο: "στίλβει δε τ' ἀλάμπετος ἀήρ χρυσοῦ ὑπὸ στεφάνου, ἀκτίνες δ' ἐνδιδόνται" και στον Ελύτη "Το διάδημα του φεγγαριού στο μέτωπο της νύχτας", άλλοτε να τρέχει με δάδες στα χέρια (φωσφόρος, δαδούχος), άλλοτε πάλι έχοντας λουστεί στον Ωκεανό (απ' Ωκεανούιο λουσαμένη χρώα καλόν...) να zeύγει τ' άλογα και να διασχίζει στο πάνω στο άρμα της τον ουρανό (εικ. 4): μια θεά με δύο όψεις: από την μια η τροχόεσσα πανσέληνος, το μάτι της νύχτας (νυκτός όμμα), από τη άλλη, η δίκερως, κερόεσσα ή χρυσόκερως Σελήνη του μισοφέγγαρου, που όπως η Μαρία Νεφέλη, λέει: "απ' τα νερά της νύχτας τ' ουρανού κοιτάξε με/ πως ανεβαίνω/ αμφίκυρτη/σαν τη νέα Σελήνη". Λαμπερή, κατάλευκη, ολοστρόγγυλη ή λιγνή σα δρεπάνι, είναι το σύμβολο της γυναικείας ομορφιάς. Σαν κι αυτή, η φίλη της Σαπούς οβήνει το φώς των άστρων, καθώς γεμάτη φωτίζει τη γη):

Εικ. 1 Στον πίνακα του ρομαντικού ζωγράφου Κάσπαρ Φρίντριχ, ο άντρας και η γυναίκα έχοντας γυρισμένη την πλάτη στο θεατή, βυθίζονται στο μυστικό κόσμο της πανσελήνου, που σηματοδοτεί το κέντρο της σύνθεσης. (Βερολίνο, 1819)

Εικ. 2 Τα ουράνια σώματα ελέγχουν την καθημερινή ζωή και τη μοίρα του ανθρώπου από την προϊστορική εποχή: Δίσκος με παράσταση του ήλιου, της σελήνης και των άστρων στο δίσκο Halle. Γερμανία 1.600 π.Χ.

Αστέρες μεν αμφί κάλαν σελάνναν
ἀψ' αποκρύπτουσι φαέννον είδος
όπποτα πλήθοισα μάλιστα λάμπη
γαν

Η θεική της δύναμη, όπως και αυτή του Ήλιου, φανερώνεται όμως στο ρόλο της ως ρυθμιστή της ζωής στον υποσελήνιο κόσμο. Ο ήλιος που ανατέλει και η σελήνη που δύει ορίζουν την ημέρα του αρχαίου ανθρώπου, όπως και τη μεγάλη στιγμή της γέννησης της Αθηνάς, στο σάετμα του Παρθενώνα (Εικ.5). Η κοσμική της έλξη ξεσηκώνει τη θάλασσα στην παλέρροια. Από αυτήν εξαρτάται η ανάπτυξη φυτών και ζώων: Στο ζωογόνο φως του ηλίου απαντά η νυχτερινή δροσιά του φεγγαρόφωτου, που ποτίζει τα δειψασμένα φυτά στις χώρες μας, και μια μαγική αντιστοιχία συνδέει τις φάσεις της μ' αυτές της ανάπτυξης της ζωής: στο πρώτο μισό της είναι καιρός του σπείρειν και του φυτεύειν, ή ώρα για την κουρά των προβάτων και τους γάμους των ανθρώπων. Αντίθετα τη χάση της σελήνης συνοδεύει ψύχος και ξηρασία: είναι η περίοδος της σο-

δειάς και της υλοτομίας. Πάνω από όλα, με την κανονικότητα των φάσεων της, είναι ο ουράνιος ρυθμιστής της ζωής των ανθρώπων: είναι η Μήνη που ορίζει την περιοδικότητα των μηνών, των εορτών και των αγροτικών εργασιών (η μέρα αρχίζει με την ανατολή της σελήνης, ο μήνας με τη νέα σελήνη), αλλά και το ρυθμό των εμμηνίων και -μέσω της κανονικότητας των- τη γυναικεία υγεία. Η σελήνη είναι γυναίκα και σαν ερωτευμένη γυναίκα καταλαβαίνει το γυναικείο έρωτα: σ' αυτήν απευθύνουν τα παραπονά τους οι μεγάλες άτυχες ερωτευμένες, από τη Φαίδρα του Ευριπίδη έως τη Σαπφώ:

Δέδυκε μεν α Σελάννα
και Πληίδες' μέσαι δε
νύκτες, Παρά δ' έρχεται ώρα
εγώ δε μόνα κατεύδω

Όπως ο Ηλιος παίρνει τη μορφή του Απόλλωνα, έτσι η ολύμπια μορφή της Σελήνης είναι η Άρτεμη, με τις δύο όψεις της. Από τη μια είναι η φωτεινή προστάτις των αγρίων ζώων και των μικρών παιδών, που ως Ειλειθεία ή Λοχία Άρτεμις τα προσέχει στη γέννα - μ' αυτό έχει αναμφίβολα σχέση ο ρόλος της στον κύκλο της γυναίκας, αλλά οι συχνά νυχτερινές γέννες- και ως Κουροτρόφος στην ανάπτυξη τους. Από την άλλη είναι η σκοτεινή. Εκάτη που συναντούμε στα νυχτερινά τρίστρατα, η μάγισσα και ο φοβερός δαίμονας της νύχτας (ποιμήν των νυχίων θεών), που με τη νυχτερινή δροσιά δίνει μαγική ισχύ στα βότανα, προκαλεί σεισμούς και ανεμοστρόβιλους, και οδηγεί στο πάνω κόσμο τους νεκρούς, πρώτα απ όλα τα απειλητικά φαντάσματα των νεκρών κοριτσιών και των γυναικών χωρίς παιδιά, που σύμφωνα με τους Πυθαγορείους κατοικούσαν στη Σελήνη. Είναι αυτή που οι γυναίκες με τα μαγικά τους επικαλού-

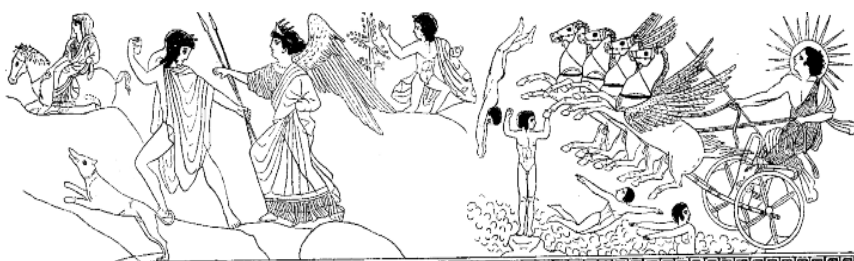
Εικ. 3 Ο Ήλιος και η Σελήνη στη στήλη του βασιλιά Ουρ-Ναμού. Μεσοποταμία 2.100 π.Χ.

Εικ. 4 Η σελήνη καθώς ξεπροβάλλει με το άρμα της στον ουρανό. Εσωτερικό κύλικα, Μουσείο Βερολίνου, 490 π.Χ.

Εικ. 6 Το κλειστό, γεωκεντρικό σύμπαν του Πτολεμαίου (και του Χριστιανισμού κόσμου έως τον Κοπέρνικο). Στο κέντρο βρίσκεται η γη και γύρω οι ομόκεντροι κύκλοι της σελήνης, του ήλιου και των επτά γνωστών πλανητών και ο ζωδιακός κύκλος.

Εικ. 5 Το άρμα του ανατέλλοντος Ήλιου (δεξ.) και η Σελήνη (αρ.) που πηγαίνει στη δύση καθαβα το μωυχάρι ορίζουν το διάστημα της μέρας, με τὰ άστρα να καταδύνονται στην ανατολή, την Ηώ (την Αυγή) που κυνηγά τον Κέφαλο και τον Πάνα του μεσημεριού (Roscher, Myth.Lexikon 1343, Εικ.15)

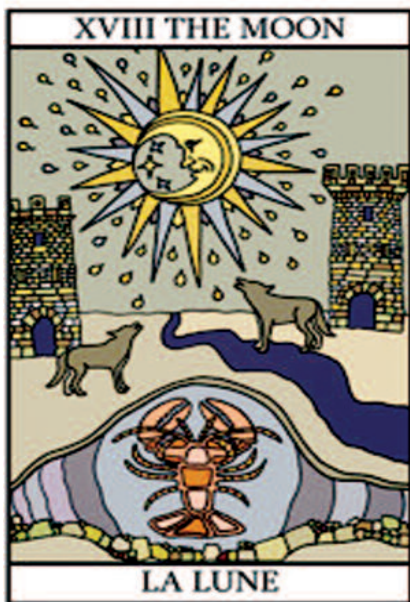
Εικ. 7-8 Ο ήλιος, η σελήνη και οι αστερισμοί του ζωδιακού κύκλου που ηθαισιώνουν στα ιερά και στις θεραπευτικές εικόνες τη μορφή του Μίθρα που θυσιάζει τον ταύρο, δίνουν κοσμικές διαστάσεις στη θρησκεία και την υπόσχεση της αιωνιότητας.

νταν για θεραπεία από τα πάθη του έρωτα, και έως τα νεώτερα χρόνια λάτρευαν σε τελετές κάτω από την πανσέληνο ή την κατέβασαν, όπως πίστευαν στην έκλειψη της, από τον ουρανό. Μπορεί παράλληλα η επιστήμη - ήδη από τους Βαβυλωνίους - να είχε εξηγήσει τις φάσεις και να είχε προβλέψει αυτές τις εκλείψεις (και ο μηχανισμός των Αντικυθήρων να είχε αποτυπώσει με απόλυτη ακρίβεια τον κύκλο τους), η Σελήνη ωστόσο δεν έπαυσε ποτέ να αποτελεί - μαζί με τον ήλιο και τα αστέρια του ζωδιακού κύκλου το άμεσο περιβάλλον της γης, τον εσωτερικό δακτύλιο ενός κλειστού κόσμου (Εικ. 6), όπου οι φάσεις της και η διαδοχή των αστερισμών προσδιόριζαν τη μοίρα και έδιναν στους πιστούς την εγγύηση της αιωνιότητας (Εικ. 7-8)

Τι απομένει απ' όλα αυτά σήμερα, που η λαμπερή θεά, μαζί με τη γη, τον ήλιο, τους πλανήτες και τους αστερισμούς, δεν βρίσκεται πια - εδώ και 400 ήδη χρόνια - στο κέντρο του γεμάτου θεούς και δαίμονες αρχαίου και χριστιανικού κόσμου (να υποθέσουμε ότι μια ξεχασμένη επιβίωση της μεγάλης θεότητας της Ανατολής στο μουσουλμανικό μισοφέγγαρο:), αλλά χαμένη σε ένα τρομακτικά κενό άπειρο, γυρίζει γύρω σ' ένα μικρό πλανήτη, με λάμψη κλεμμένη - χλωμή αντανάκλαση του ήλιου στη νεκρή επιφάνειά της; Με το θάνατο των θεών ο ουρανός, άδειος από το ανθρώπινο περιεχόμενο του, δεν θα χρησιμεύσει πλέον παρά ως η προβολή των αναμνήσεων, των φόβων και των επιθυμιών μας, όπως στις κάρτες της

Μεγάλης Αρκάνας (Εικ. 9). Μπορεί ακόμα το χλωμό, ψυχρό φως της να λευτερώνει τις αισθήσεις και να καλλιεργεί - όπως στη Σαπφώ - την ερωτική διάθεση, να μας γεμίζει με ηρεμία, ή πάλι με τις σκιές και το μυστήριο που καλύπτει στο μισοσκοτάδο, να ξυπνάει μέσα μας κρυμμένους μεταφυσικούς φόβους και πάθη, να φέρνει την επιληψία, το σεληνιασμό, ακόμα και την τρέλλα (δεν είναι τυχαίο που οι Άγγλοι με το όνομα της βαπτίζουν τον τρελλό, ούτε είναι συμπτωματική η επιβίωση του αρχαίου μύθου του λυκανθρώπου). Και αν παλαιό-

Εικ. 9 Η κάρτα της Σελήνης στην τράπουλα του Ταρό συμβολίζει τον ονειρικό και μαγικό κόσμο - στα όρια της ευφύιας και της τρέλλας - όπου ζει το καλλιτεχνικό ταλέντο.

τερα οι ποιητές την καλούσαν σα μάρτυρα των παθών των ρομαντικών ηρώων τους, αυτό που έμεινε σήμερα από την αρχαία σελήνη είναι μόνο τα συναισθήματα που γεννά το παράδοξο φως της, σαν απόκρωση μιας διάθεσης που απλώνεται στα πράγματα, όπως στη συνάτα του Σελινόφωτος; "Όταν έχει φεγγάρι μεγαλώνουν οι σκιές μέσο στο σπίτη/αόρατα χέρια τραβούν τις κουρτίνες/ένα δάχτυλο ακνά γράφει στη σκόνη του πιάνου/ λησμονημένα λόγια" και παρακάτω "εκεί που στρίβει ο δρόμος καί φαίνεται/ η πολιτεία τσιμεντένια κι αέρινη, ασβεστωμένη με φεγγαρόφωτο/τόσο αδιάφορη και άυλη/τόσο θετική και μεταφυσική/που μπορείς επιτέλους να πιστέψεις πως υπάρχει και δεν υπάρχει", ή πάλι στη Μαρία Νεφέλη του Ελύτη: "Βάδιζε λέει σε παραλία ερημική/ όπου η σελήνη αιμοραγούσε και δεν άκουγες παρά/των ανέμων τα πατήματα πάνω στα σάπια ξύλα/...../άδειος ο ουρανός, άδειο το σώμα/και μόνο η πίκρα στρογγυλή γεμάτη/μέσο στη σελήνη τη μισή σαλεύοντας τ' αγκάθια της". Αλλού πάλι το φεγγάρι θα φωτίσει τη μνήμη μιας στιγμής που μας στοιχειώνει, όπως στον "Τελευταίο σταθμό" του Σεφέρη: "Τώρα που κάθομαι άνεργος και λογαριάζω/λίγα φεγγάρια απόμειναν στη μνήμη/ νησιά, χρώμα θλιμμένης Παναγιάς, αργά στη χάρη/ή φεγγαρόφωτα σε πολιτείες το βοριά ρίχοντας κάποτε/σε ταραγμένους δρόμους ποταμούς και μέλη ανθρώπων βαρείς μια νάρκη/...κι όμως χτές βράδυ εδώ, σε τούτη τη στερνή μας σκάλα/...../..... στην άκρη/ μιας

φθινοπωρινής μπόρας, το φεγγάρι/ ξεπέρασε τα σύννεφα και γίναν/τα σπίτια στην αντίπερα πλαγιά από σμάλτο/Σιωπές αγαπημένες της Σελήνης". Παρόμοια στον Ελύτη (Ετεροθαλή): "Τόσο μου ομόρφηνες τη δυστυχία- που ξέρω/μόνο σε Σένα θα το πω, παλιά θαλασσινή Σελήνη/Ήτανε στο νησί μου κάποτες εκεί που αν δεν γελιέμαι/ πριν χιλιάδες χρόνους η Σαπφώ κρυφά σ' έφερε μες στο κήπο το παλιού σπιτιού μας/...../Η φορές που μου έφερνες την κουκουβάγια/ως μεσ στη μοναχική μου κάμαρα/σηκώνοντας σκιές από τα έπιπλα".

Την οριστική μεταμόρφωση -και ένα νέο συμβολικό νόημα -του μοτίβου της ρομαντικής σελήνης, θα μας δώσει όμως η ζωγραφική της εποχής ανάμεσα στους δύο πολέμους που σήμαναν το τέλος του ευρωπαϊκού πολιτισμού: Το μυστηριώδες άγνωστο, προς το οποίο μέσ στο φεγγαρόφωτο αρμένιζαν τα καράβια του Φρίντριχ το 1817 (εικ. 10) έχει αντικαταστήσει ο Κλέε το 1927 (εικ. 11) με το απόλυτο κενό, όπου θάλασσα και ουρανός ενώνονται σε ένα ενιαίο μαύρο φόντο, ο ορίζοντας έχει χαθεί, και ένα "χάρτινο φεγγαράκι" έχει πάρει τη θέση της σελήνης, ενώ τη μοιραία πορεία του ταξιδιού δείχνει ένα αμείλικτο κόκκινο βέλος. Λίγα χρόνια αργότερα στο Μαξ Ερνστ (εικ. 12) η πανσέληνος, που άλλοτε έλουζε τη ρομαντική πόλη ή τα ερείπια της αρχαιότητας με το μυστικό της φως, δεν φωτίζει πια παρά ένα εξωγήινο δήθεν αρχαιολογικό τοπίο, ουσιαστικά μια μάζα από μεταλλικά σκουπίδια. Δεν θα αργήσει -σε ένα ακόμα πίνακα που ο Κλέε ζωγραφίζει το 1939 - η τελευταία μεταμόρφωση της σελήνης στη φρικτή μάσκα του ολοκληρωτικού -φυσικού και πνευματικού) όλεθρου που είχε ήδη ξεκινήσει (εικ.13).

Εικ. 10 Κάσπαρ Φρίντριχ: Σεληνόφως και πηλοία στη Βαητική, γύρω στο 1817

Εικ. 11 Πάουλ Κλέε Αναχώρηση πηλοίων, Βέρνη (ιδ. συλλογή), 1927

Εικ. 13 Πάουλ Κλέε, Αυστηρό ύφος, Βέρνη (Ίδρυμα Πάουλ Κλέε), 1939

Εικ. 12 Μαξ Ερνστ, Ολόκληρη η πόλη, Ζυρίχη (ιδ. συλλογή), 1935-36

Η Δωδεκάδελτος επιγραφή της Γόρτυνος

Του **Μιχάλη Βλάχου**
Δικηγόρου ε.τ.

Ο Πλάτων (Νομ. IV 708) χαρακτηρίζει τους Γορτυνίους ως το μάλλον ευνομούμενο γένος της Κρήτης. Η Γόρτυς πόλη της κεντρικής Κρήτης ήκμασε μετά την πτώση του Μινωικού πολιτισμού κατά την περίοδο της δωρικής κυριαρχίας και κατά την αρχαϊκή και κλασσική εποχή, οπότε υπήρξε μαζί με την Κνωσό και Λυκτό μία από τις σημαντικότερες πόλεις της μεγαλονήσου κατά δε τη Ρωμαϊοκρατία ωρίσθη πρωτεύουσα της Κρήτης παραμείνασα και κατά τη Βυζαντινή εποχή. Ήταν έδρα επισκόπου ονομαστή για το ναό του Αγίου Τίτου.

Δυστυχώς η αραβική κατάκτηση την εξαφάνισε με αποτέλεσμα να χαθεί ακόμα και το όνομά της από την περιοχή.

Το 1857 οι Γάλλοι G. Perro και L. Thenon περιοδεύοντας την Κρήτη βρήκαν σ' ένα μύλο του κτισμένου στο χώρο της αρχαίας πόλεως χωρίου Άγιοι Δέκα εντοιχισμένο λίθο που περιλάμβανε σε δέκα πέντε στίχους απόσπασμα επιγραφής νομικού περιεχομένου. Ο Thenon κατέθεσε το λίθο στο Μουσείο του Λούβρου και το 1863 δημοσίευσε το κείμενο στη Revue archeologique υποστηρίζοντας ότι περιέχει διάταξη κληρονομικού δικαίου.

Το 1879 ο B. Haussoullier βρήκε εντοιχισμένο σε σπίτι των Αγίων Δέκα άλλο λίθο που περιείχε στίχους τριών στηλών της 8ης, 9ης και 10ης τον αντέγραψε και δημοσίευσε το 1880 στο Bulletin de correspondance hellénique.

Οι ανακαλύψεις αυτές γέννησαν το ενδιαφέρον των επιστημόνων και εν τέλει το 1884 ο Frederico Halbherr ανέσκαψε και αποκάλυψε το υπάρχον στο χώρο μνημείο και ανέθεσε στον Rineš Fabrcius να περατώσει την ανασκαφή όλων των ακεραίων στηλών και να δημοσιεύσει πρώτο το πλήρες κείμενο της επιγραφής στις δημοσιεύσεις του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Αθηνών.

Το 1885 ο Domenico Compare δημοσίευσε στα Ιταλικά το πλήρες κείμενο της επιγραφής. Επικολούθησε σειρά εκδόσεων του κειμένου στα γερμανικά.

- 1) Buecher & Zuelman: Das Recht von Gortyn
- 2) J. & Th. Baumruck: Die Inschrift von Gortyn
- 3) M. Lewy: Alter Stadtrecht von Gortyn
- 4) Bernholl: Die Inschrift von Gortyn
- 5) Simon: Die Inschrift von Gortyn

Ακολούθησε το 1886 η γαλλική του σοφού Ελ-Νισιστού και νομικού R. Du Reste La Loi de

Ιστορικά θέματα

Gortyne. Πλήρης έκδοση της επιγραφής έγινε το 1950 από της Margarita Guarducci στον Δ' τόμο των Κρητικών Επιγραφών. Οι Έλληνες δεν μπορούσαν να απουσιάζουν. Ο Ι.Α. Τυπάλδος δημοσίευσε το 1887 το έργο "Ερμηνεία της εν Γορτύνη της Κρήτης τω 1884 ανακαλυφθείσης επιγραφής". Ο καθηγητής Αντ. Μομφερράτος το 1922 "το Δίκαιο της Γόρτυνος". Ειδικώς για την αποκήρυξη εδημοσίευσε το 1925 το έργο του καθηγητού Πέτρου Στ. Φωτιάδου. "Η αποκήρυξις εν τω αρχαίω Ελληνικώ Δικαίω".

Η επιγραφή είναι χαραγμένη σε τμήμα κυκλωειδούς οικοδομήματος από πελεκητούς πωρόλιθους πάχους 1,65 μ. που είναι κτισμένοι ισοδομικώς σε τέσσερις επάλληλες σειρές ύψους 1,72 μ. Στην κοίλη επιφάνεια του μνημείου που έχει λειανθεί έχει χαραχθεί σε δώδεκα στήλες η επιγραφή. Είναι γραμμένη βουστροφηδόν αρχίζουσα από τα δεξιά προς τα αριστερά. Οι στίχοι ήσαν 637 συνολικώς. Απ' αυτούς λείπουν οι δέκα πέντε πρώτοι της 10ης στήλης και οι δέκα τέσσερις της 12ης.

Η επιγραφή είναι γραμμένη στο αρχαϊκό κρητικό αλφάβητο που αποτελείται από 18 γράμματα, διάλεκτος δε είναι η αρχαία κρητική (δωρική).

Από το σχήμα των γραμμάτων η επιγραφή τοποθετείται στο πρώτο μισό του 5ου π.Χ. αιώνας και φαίνεται ότι ανήκε σε κάποιο κυκλοτερές οικοδόμημα από το οποίο απεσπάσθη στη ρωμαϊκή εποχή και χρησιμοποιήθηκε σαν οικοδομικό υλικό για τη διαμόρφωση του κοίλου του Ρωμαϊκού Ωδείου όπου και σήμερα ευρίσκεται. Επειδή όμως οι λίθοι που την απαρτίζουν έχουν επανατοποθετηθεί με την κανονική αρχική τους σειρά ώστε να διαβάζεται κανονικώς το κείμενο είναι πιθανόν η επιγραφή να μη χρησιμοποιήθηκε ως απλό οικοδομικό υλικό, αλλά ως ισχύον πιθανώς ακόμη τότε νομικό κείμενο να τοποθετήθηκε στο πολυσύχναστο σημείο του ωδείου σε κοινή θέα των πολιτών.

Η δωδεκάδελτος της Γόρτυνος είναι η εκτενέστερη και η σπουδαιότερη των μέχρι σήμερα γνωστών ελληνικών επιγραφών. Η μεγάλη σημασία της ως πηγής για την ιστορία της νομικής επιστήμης είναι προφανής.

Η συμβολή του Ρωμαϊκού Δικαίου στη θέσπιση των συγχρόνων κανόνων δικαίου και στη διαμόρφωση της νομικής σκέψης και επιστήμης είναι αδιαμφισβήτητος. Στην ηπειρωτική Ευρώπη κυριαρχεί σχεδόν απολύτως στο διεθνές χώρο είναι ισχυρά η επιρροή του. Έτσι μέχρι την ανεύρεση της νομοθεσίας της Γόρτυνος, αν και υπήρχαν γραπτές μαρτυρίες παρεβλέποντο πολλάκις οι ελληνικές ρίζες του Ρωμαϊκού Δικαίου. Όμως η Δωδεκάδελτος της Γορτυνίας κατέστησε αναμφισβήτητες τις ελληνικές βάσεις και πηγές από τις οποίες ήντησαν τη νομοθεσία των οι Ρωμαίοι. Αν

στις νομικές πηγές προσθέσουμε τη συμβολή της Ελληνικής Φιλοσοφίας στη διαμόρφωση, διάπλαση και ερμηνεία του Ρωμαϊκού Δικαίου, η ελληνική συμμετοχή διευρύνεται. Επί πλέον η συνεχιζόμενη ανεύρεση στις χώρες του Ελληνικού κόσμου σωρείας επιγραφών νομικού περιεχομένου, ως και χιλιάδων παπύρων στην Αίγυπτο διευρύνουν το πεδίο των πηγών μας, καθιστούν δε αναγκαία την ενασχόλησή μας με το Αρχαίο Ελληνικό Δίκαιο η οποία ανοίγει ευρύ πεδίο δράσεως που μπορεί όχι μόνο να διασφαλίσει πολλά αλλ' ακόμη και να ανατρέψει καθιερωμένα μέχρι σήμερα δόγματα και να καταδείξει και στο νομικό πεδίο την κυρίαρχη συμβολή της ελληνικής σκέψης.

Όσο για τη Δωδεκάδελτο της Γόρτυνος αυτή καθ' αυτήν η σημασία

της είναι θεμελιώδης. Της ρωμαϊκής Δωδεκάδελτου σώζονται σκορπισμένα σε διάφορους αρχαίους συγγραφείς αποσπάσματα - σπαράγματα - με βάση τα οποία οι επιστήμονες προσπαθούν να ανασυνθέσουν το αρχικό της κείμενο. Η της Γόρτυνος όμως είναι σχεδόν ακεραία και πλήρης. Περιέχει το εκτενέστερο και πληρέστερο αρχαίο ελληνικό νομικό κείμενο, το οποίο μας παρέχει το πνεύμα και το γενικό χαρακτήρα της αρχαίας ελληνικής νομοθεσίας. Είναι χωρισμένη σε δώδεκα στήλες (δωδεκάδελτος) στις οποίες περιέχονται διάφοροι νόμοι που φαίνεται ότι δεν εθεσπίσθησαν συγχρόνως αλλ' εντός ορισμένης χρονικής περιόδου και οι οποίοι είναι τροποποιητικοί άλλης προϊσχύουσας σπουδαιότατης νομοθεσίας.

Το περιεχόμενο της δύναται να διαιρεθώ στα εξής κεφάλαια. 1) Εκ του οικογενειακού δικαίου το δίκαιο της πατρόχου δηλαδή της ορφανής πατρός και στερουμένης ομοπατρίου αδελφού 2) Υιοθεσία 3) Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων 4) Εκ του κληρονομικού δικαίου την κληρονομική διαδοχή εκ πέντε τάξεων. 5) Αδικήματα, όπως προσβολή ηθών, βιασμός, μοιχεία. 6) Οιονεί αδικήματα. 7) Δικονομικές διατάξεις, ιδία περί αποδείξεως όπου προβλέπεται ότι ο δικαστής στερούμενος αποδεικτικών στοιχείων δύναται να εκδώσει απόφαση αφού προηγουμένως δώσει όρκον: "τον δικαστάν ομνύντα κρίνεν". 8) Λοιπές διατάξεις όπως μικτοί γάμοι, εξώγαμα τέκνα κ.λπ. Αλλά για το κείμενο και το περιεχόμενο της Νομοθεσίας της Γόρτυνος ως και για τη σημασία της είναι μια άλλη ιστορία.

Αναστήλωση του αρχαίου θεάτρου της Θάσου

Άρχισαν οι εργασίες αναστήλωσης του Αρχαίου Θεάτρου Θάσου προϋπολογισμού 1,8 εκ. ευρώ. Το έργο είναι ενταγμένο στη Β' φάση του ΕΣΠΑ με φορέα υλοποίησης την ΙΗ' Εφορεία

Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Καβάλας.

Στο έργο περιλαμβάνονται: αναστήλωση κοίλου, αναστήλωση σκηνής που θα φτάσει μέχρι το επιστήλιο καθώς και αναστήλωση των δύο παρόδων, κατασκευή βοηθητικών κτισμάτων, αναψυκτηρίου, παρασκηνίων, χώρων υγιεινής, προσβάσεων ΑΜΕΑ, χώρου φροντιστή φωτισμού και φυλάκιο, κατασκευή συστήματος πυρανίχνευσης και πυρόσβεσης.

Στόχος του Δήμου είναι τα μαρμάρινα μέρη του θεάτρου, όπως το κοίλο, η σκηνή και οι δύο πάροδοι, να αντικατασταθούν με λευκό μάρμαρο Θάσου, σύμφωνα με την αρχική κατασκευή του στην αρχαιότητα.

Κατηγορίες και στα εισιτήρια των αρχαίων

Μεταλλικά εισιτήρια για τους πολλούς, οστέινα για τους λίγους και διακεκριμένους χορηγούσαν ακόμα και οι Ρωμαίοι που επιχείρησαν την αναβίωση των Ολυμπιακών και των παράλληλων με αυτούς αγώνων ανά την ελληνική επικράτεια επί της κυριαρχίας τους.

Ακριβώς αυτό ήταν το μικρό οστέινο πλακίδιο διαμέτρου 3 εκατοστών με εμφανή τη χάραξη από τη μία πλευρά ενός νικηφόρου στεφανίου

από φοινικιά με την επιγραφή Πύθια στο κέντρο και από την άλλη πλευρά χαραγμένους αριθμούς με ελληνική και λατινική γραφή (III λατινικό, ελληνικό Γ, ελληνικό Ι ή λατινικό I) που δήλωναν τη σειρά ή την κερκίδα όπου θα καθόταν ο θεατής.

"Κερκίδα 1, θέση 3" ή "σειρά 1, θέση 3", μπορεί και το αντίστροφο. "Θέση 1, κερκίδα 3". Σαφώς όμως θέση διακεκριμένη και είτε καλά πληρωμένη για τη θέαση των αγώνων είτε χορηγημένη ως πρόσκληση σε κάποιον επίσημο αξιωματούχο της πόλης, ρωμαίο άρχοντα, πρώην διακεκριμένο αθλητή ή, σε κάθε περίπτωση, θεατή με υψηλό κοινωνικό status.

Το οστέινο πλακίδιο που εκτίθεται στο κέντρο και σε ειδικές προθήκες (αμφοτερόπλευρες) στην κεντρική αίθουσα του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης μοιάζει με παλιό κουμπί. Τα Πύθια της Θεσσαλονίκης ήταν μια μεγάλη γιορτή που οργανωνόταν κάθε τέσσερα χρόνια προς τιμήν του Απόλλωνα.

Συνέχιση των ανασκαφών στη Ζώμινθο

Κάτω από ένα πλήθος ογκωδών λίθων αναδύεται ένα μεγάλο πρεπο και λαβυρινθώδες συγκρότημα με τεράστιες αίθουσες, κλίμακες, διαδρόμους και εργαστήρια. Σχεδόν όλα τα δωμάτια του πολυώροφου συγκροτήματος είναι τοιχογραφημένα ή σκεπασμένα με χρωματιστά κονιάματα.

Τα ευρήματα είναι πολυάριθμα. Σφραγίδες, κοσμήματα χάλκινα και οστέινα ή ελεφάντινα, καθώς και χάλκινα ειδώλια άριστης

τέχνης δείχνουν την άλλη διάσταση της μινωικής Κρήτης, πέρα από τη θαλασσοκρατία, δηλαδή τη διάσταση των βουνών και ιδιαίτερα του Ψηλορείτη.

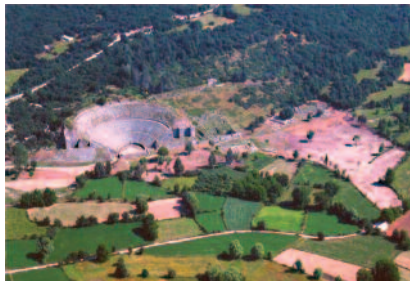
Το συγκρότημα της Ζωμίνθου όπως δείχνουν οι νέες ανασκαφές χτίστηκε μαζί με τα πρώτα ανάκτορα γύρω στο 2000 π.Χ και έχει μεγάλη διάρκεια.

Η περιοχή ακμάζει και στα μυκηναϊκά χρόνια στο χώρο που βρίσκεται περίπου 100 μ. από το κεντρικό συγκρότημα και ακόμη υπάρχουν λείψανα όλων των ιστο-

ρικών χρόνων μέχρι τη Ρωμαϊκή περίοδο, άλλη μεγάλη περίοδο ακμής.

Παράλληλα με την ανασκαφή γίνεται η συντήρηση των τοίχων κτηρίου και η αποκάλυψη των τοιχογραφιών από ειδικούς τεχνίτες. Επιπλέον, μια σειρά από ψηφιακές εφαρμογές επιτρέπουν την αρτιότερη τεκμηρίωση και κατανόηση των αρχαιολογικών δεδομένων.

Έργα στην 3η κερκίδα του θεάτρου Δωδώνης

Τα προβλήματα του αρχαίου θεάτρου Δωδώνης είναι τέτοια ώστε να απαιτούνται, εκτός από την εντατική δουλειά, πολλές αυτοψίες ειδικών επιστημόνων, όπως και συζητήσεις και διαβουλεύσεις για τη συνέχιση των εργασιών.

Η αναστήλωση των επτά πρώτων σειρών εδωλίων στη δεύτερη κερκίδα του πρώτου διαζώματος ολοκληρώθηκε, αλλά οι ανταλλαγές απόψεων δεν σταμάτησαν. Αυτό βοήθησε στη σύνταξη

της οριστικής μελέτης στερέωσης και αποκατάστασης της 3ης κερκίδας του Α' Διαζώματος, που συζητήθηκε στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.

Τον περασμένο Μάιο είχε γίνει εκτεταμένη συζήτηση για τα υλικά που χρησιμοποιούνται. Η κατάληξη ήταν να συνεχισθεί η χρήση τεχνητού λίθου στα κατώτερα στρώματα των εδωλίων και να χρησιμοποιείται φυσικός λίθος στην επιφάνεια όταν το αυθεντικό μάρμαρο λείπει.

Οι επεμβάσεις στο αρχαίο μνημείο με τα τεράστια προβλήματα -κυρίως λόγω της φύσης του υλικού που είναι εύθρυπτο- θα συνεχισθούν όσο διαρκεί το ΕΣΠΑ.

Ορεινή μινωική έπαυλη στην Ανατολή Ιεράπετρας

Ένα σημαντικό μινωικό κτήριο που χρονολογείται ανάμεσα στα 1600-1400 π.Χ. έφερε στο φως η αρχαιολογική σκαπάνη στη θέση Γαϊδουροφάς στην Ανατολή Ιεράπετρας και σε υψόμετρο 900 μέτρων. Σύμφωνα με τις ενδείξεις πρόκειται για ένα σημαντικό κτήριο το οποίο με τα μέχρι τώρα χαρακτηριστικά που προκύπτουν από την ανασκαφή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως έπαυλη.

Η ανασκαφή γίνεται στο πλαίσιο πενταετούς ερευνητικού προγράμματος που υλοποιεί και χρηματοδοτεί το Πανεπιστήμιο Αθηνών, με τη χρηματική στήριξη ιδρυμάτων από την Ελλάδα και το εξωτερικό, Στο διάστημα των έξι εβδομάδων που διήρκεσε η φειντή πρώτη ανασκαφική περίοδος, οι αρχαιολόγοι κατάφεραν να ανασκάψουν μέχρι το δάπεδο το εσωτερικό δύο δωματίων. Το κτήριο διασώζει όλες τις επικώσεις του, δεν έχει υποστεί μεταγενέστερη σύληση και, το κυριότερο, οι ένοικοι το εγκατέλειψαν μετά την καταστροφή του χωρίς να πάρουν μαζί τους τα αντικείμενα που βρίσκονταν στο εσωτερικό του.

Τέτοιες επαύλεις υπάρχουν και σε άλλα μέρη της Κρήτης αλλά έως τώρα έχουν καταγραφεί και ανασκαφεί μόνο σε πεδινές περιοχές, σε υψόμετρο έως 400 μέτρα, όπου παραδοσιακά σχετίζονται με την αγροτική καλλιέργεια. Αντίθετα, το κτήριο στην Ανατολή βρίσκεται πολύ υψηλότερα και αποτελεί το δεύτερο υπό ανασκαφή κτήριο σε τόσο μεγάλο υψόμετρο μετά από εκείνο στη Ζώμινθο.

Ζωόμορφα ειδώλια της Λίθινης Εποχής βρέθηκαν έξω από την Ιερουσαλήμ

Δύο αρχαία ζωόμορφα ειδώλια, ένα με τη μορφή κριού και ένα με τη μορφή άγριου βοοειδούς αποκαλύφθηκαν σε ανασκαφές έξω από την Ιερουσαλήμ.

Τα ειδώλια, που υπολογίζεται ότι έχουν ηλικία μεταξύ 9.000 και 9.500 ετών ίσως ήταν φυλακτά που βοηθού-

σαν στη διασφάλιση επιτυχημένου κυνηγιού. Τα αντικείμενα βρέθηκαν από την Αρχή Αρχαιοτήτων του Ισραήλ σε μια ανασκαφή που πραγματοποιείται στην περιοχή Τελ Μόζα (Tel Moza). Τα ειδώλια "μπορεί να ήταν το επίκεντρο μιας παραδοσιακής τελετουργίας που εκτελούσαν οι κυνηγοί".

Ένα γλυπτό σε σχήμα κριού με γυριστά κέρατα ήταν κατασκευασμένο από ασβεστόλιθο.

Ένα δεύτερο ειδώλιο είναι κατασκευασμένο από δολομίτη και είναι αποδοσμένο συνοπτικά. Εικονίζει ένα μεγάλο ζώο με προεξέχοντα κέρατα που αναδύονται από το μέσο του κεφαλιού προς τις δύο πλευρές και μοιάζουν με εκείνα ενός άγριου βοοειδούς ή βούβαλου.

Λεπασίες αρχαιοτήτων στη Συρία

Οι καταστροφές σπουδαίων αρχαιολογικών χώρων είναι πολλές και δυστυχώς θα αποδειχθούν πολύ μεγαλύτερες όταν φθάσει η στιγμή της καταμέτρησης των απωλειών. Ο βομβαρδισμός της

πόλης Χαλέπι από τις κυβερνητικές δυνάμεις με ρίψεις πυραύλων από ελικόπτερα δεν μπορεί παρά να έχει προκαλέσει καταστροφές και στα ονομαστά μνημεία της ενώ η άλλη αρχαία πόλη, η Παλμύρα, εκτός από τα ανταλλασσόμενα πυρά βρίσκεται και στο έλεος των αρχαιοκαπήλων, που όπως φαίνεται από τις διεθνείς καταγγελίες λεηλατούν τις αφύλακτες αρχαιοτήτες.

Το Χαλέπι ωστόσο, διαθέτει κληρονομιά που πάει πίσω στην 5η π.Χ. χιλιετία με μνημεία που δημιούργησαν οι μεγαλύτεροι αρχαίοι πολιτισμοί: των Χετταίων, των Ασσυρίων, των Σελευκιδών του Μεγάλου Αλεξάνδρου (οι αρχαίοι Έλληνες ονόμαζαν την πόλη Βέροια), των Ρωμαίων, των Βυζαντινών.

Λαθρανασκαφείς και αρχαιοκάπηλοι επιδίδονται, στο μεταξύ, σε πρωτοφανείς συλλήψεις αρχαιοτήτων από ναούς και τάφους της Παλμύρας. Λεηλασίες ψηφιδωτών και κιονοκράνων γίνονται και στη ρωμαϊκή ακρόπολη της Απάμειας ενώ τανκ του συριακού στρατού έκαναν... παρέλαση στις ρωμαϊκές στοές της πόλης. Η UNESCO και το ICOMOS κάνουν έκκληση στα δύο αντιμαχόμενα μέρη να σεβαστούν την πανάρχαια πολιτιστική κληρονομιά της Συρίας, η οποία είναι και παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά.

Ρωμαϊκός κατάδεσμος βρέθηκε στο Κεντ

Μια "πινακίδα κατάρας" (ελληνικά κατάδεσμος), από μόλυβδο βρέθηκε θαμμένη σε ρωμαϊκή αγροικία στην περιοχή Ηστ Φάρλι (East Farleigh) του Ηνωμένου Βασιλείου.

Μόνο έξι από τα δεκατέσσερα ονόματα διαβάζονται. Ορατά είναι τα ρωμαϊκά ονόματα Sacratu, Constitutus, Constan και Memorianus. Γραμμένα στην πινακίδα είναι και δύο κέλτι-

κα ονόματα, Ατρέκτους (Atrectus) και Ατινένους (Atidenus). Ο κατάδεσμος εξετάζεται από ειδικούς του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Αποκαλύφθηκε από την αρχαιολογική ομάδα της περιοχής Μένιτστοουν (Madestone Area Archaeological Group) κατά τη διάρκεια ανασκαφής και έχει μέχρι σήμερα περάσει μια σειρά λεπτομερειών εξετάσεων.

Με διαστάσεις 6X10 εκ., και πάχος 1 χιλιοστό, η πινακίδα είναι εξαιρετικά εύθραυστη. Οι ειδικοί θεωρούν ότι θα είχε χρησιμοποιηθεί από τους Ρωμαίους κατά την τέλεση μαγικών κατά ανθρώπων που κατηγορούνταν για κλοπή και άλλες κακές πράξεις. Αντίστοιχα αντικείμενα που έχουν βρεθεί ανά την Ευρώπη, ήταν τυλιγμένα ώστε να μη φαίνονται οι επιγραφές τους και μετά κρύβονταν σε σημεία που θεωρούνταν ότι γιτόνευαν με τον Κάτω Κόσμο (τάφους, πηγές, πηγάδια).

Νέα θρακική πόλη 2.500 ετών ανακαλύφθηκε στην ακτή της Μαύρης Θάλασσας

Μια νέα θρακική πόλη, ηλικίας 2.500 ετών, ανακάλυψαν Βούλγαροι αρχαιολόγοι κατά τη διάρκεια των πρώτων ανασκαφών που διενεργούνται στο Τσάρεβο, στη νότια ακτή της Μαύρης Θάλασσας, περίπου 70 χλμ. νοτιοανατολικά της πόλης Μπουργκάς.

Επικεφαλής της ανασκαφικής ομάδας είναι ο Μίλεν Νικολόβ, αρχαιολόγος του Περιφερειακού Ιστορικού Μουσείου του Μπουργκάς.

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του πρακτορείου ειδήσεων της Σόφιας Novinite, ο οικισμός βρίσκεται πολύ κοντά στην εκκλησία "Uspenie Bogorodichno" (αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου), τα δε ευρήματα αποδεικνύουν ότι το Τσάρεβο -που τον 12ο αιώνα ονομαζόταν Βασίλικο- και τα περίχωρά του έχουν πολύ αρχαιότερη ιστορία από ό,τι πιστευόταν μέχρι σήμερα.

Κατά τη διάρκεια των ερευνών, η σκαπάνη των αρχαιολόγων εντόπισε κατάλοιπα, που δείχνουν ότι από τον 4ο- 5ο αιώνα π.Χ. οι Θράκες ίδρυσαν μια πόλη, που είχε διάρκεια έως τον 1ο αιώνα μ.Χ. Τα ευρήματα περιλαμβάνουν κτερίσματα, μια λάμπα με τέσσερα φηίλια και αριθμό αγγείων.

Κλεμμένες αρχαιοότητες επέστρεψαν στο Αφγανιστάν

Εκατοντάδες αρχαιοότητες που εκλάπησαν από το Αφγανιστάν στη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου τη δεκαετία του '90 επέστρεψαν στο αρχαιολογικό μουσείο της Καμπούλ. Πρόκειται για 843 αρχαιοότητες μεγάλης αξίας, που επαναπατρίστηκαν με τη συμβολή των βρετανικών αρχών. Σύμφωνα με το BBC, κάποιες από τις αρχαιοότητες χρονολογούνται πριν 4.000 χρόνια, ενώ ξεχωρίζει ένα σπάνιο άγαλμα του Βούδα, ηλικίας 1.800 ετών, που εμποτίστηκε στην Ιαπωνία.

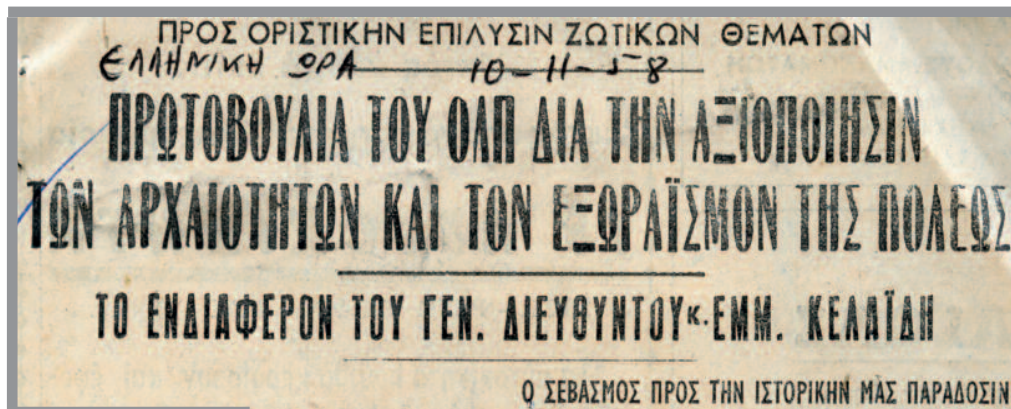
Στον εντοπισμό των αρχαιοτήτων συνέβαλε και το Βρετανικό Μουσείο. Πολλά από τα 843 κομμάτια βρέθηκαν σε ιδιωτικές συλλογές και οι ιδιοκτήτες τους δέχθηκαν να τα επιστρέψουν.

Όλες οι αρχαιοότητες μεταφέρθηκαν στην Καμπούλ με στρατιωτικό αεροσκάφος και με ευθύνη των βρετανικού υπουργείου Άμυνας.

Αφγανοί αρχαιολόγοι δήλωσαν ότι ο επαναπατρισμός των αρχαιοτήτων αποτελεί πηγή εθνικής υπερηφάνειας.

Προηγούμενα και επίκαιρα... των Φίλων των Πειραϊκών Αρχαιοτήτων

του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΡΑΣΟΝΙΚΟΛΑΚΗ

Στις μέρες μας ο σύλλογος των φίλων του μουσείου Πειραιά έχει επωμιστεί ένα μεγάλο μέρος των πρωτοβουλιών για τη διάσωση - προβολή των αρχαίων και την υποστήριξη της αρχαιολογικής υπηρεσίας στο εδώ έργο της.

Στις περασμένες όμως δεκαετίες τα πράγματα ήταν διαφορετικά αφού το θέμα είχαν αναλάβει - και προσπαθούσαν να επιλύσουν κάθε περίπτωση σε δύσκολες γραφειοκρατικές συνθήκες - διάφορα πνευματικά ιδρύματα μέσα από χαμηλών τόνων ενέργειες και περιορισμένη δύναμη.

Το σωματείο "Οι Φίλοι του Αρχαιολογικού Μουσείου Πειραιά - και των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων Πειραιά" αναγνωρίστηκε με την 431 / 1995 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πειραιά. "Σκοπός του σωματείου είναι η ηθική και υλική ενίσχυση και συμπαράσταση του Μουσείου για την επίτευξη των σκοπών του, επίσης και των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων Πειραιά".

Με πρόεδρο το Γιάννη Πολυχρονόπουλο δίνει μια καινούργια δυναμική στη διαρκή προσπάθεια των Πειραιωτών να διασώσουν και διατηρήσουν την αρχαία κληρονομιά.

Στο παρελθόν, πολλοί πειραϊκοί φιλολογικοί και φυσιολατρικοί σύλλογοι είχαν δείξει αμέριστο ζήλο στην ανάδειξη των τειχών και των αρχαίων μνημείων, στη συντήρηση αυτών καθώς επίσης στην αποκατάσταση των σπασμένων, βλαμμένων, ρυ-

παρών προτομών - αγαλμάτων - επιγραφών και την παραμονή στην πόλη των εκάστοτε κινητών αρχαιολογικών ευρημάτων. Είχαν πιάσει στην ανέγερση του νέου κτηρίου μουσείου στον Πειραιά, την περιφράξη των Αστικών Πυλών ενώ με διαλέξεις, εκθέσεις και επισκέψεις επανέφεραν στη μνήμη το ιστορικό παρελθόν της πόλης.

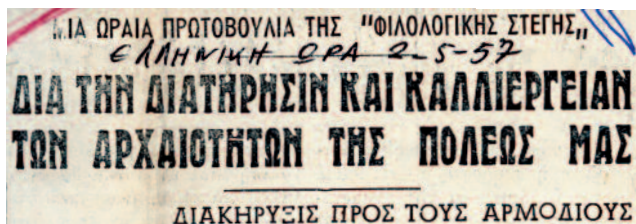
Αναδιφώντας στα αρχεία της Φιλολογικής Στέγης (1930), της οποίας στο τροποποιημένο καταστατικό του 1971 διαβάζουμε ό-τι σκοπούς έχει και "τη μέριμνα για την προστασία των πειραϊκών αρχαιοτήτων, των άλλων ιστορικών μνημείων και του πειραϊκού τοπίου..", βρίσκουμε την ύπαρξη μιας κίνησης που λειτούργησε για κάποια χρόνια και ατόνησε ύστερα μέχρι που ξεχάστηκε.

Ο Γρηγόρης Θεοκάρης, δικηγόρος, από τα ιδρυτικά μέλη της, υπήρξε πρόεδρος στη Φ. Σ. από 20.12.1931 έως 1.2.1965. Ως δημοτικός σύμβουλος επί δημαρχίας Δ. Σαπουνάκη, σε αντικατάστασή του έκανε χρέη δημάρχου στο διάστημα 27.1.1957 / 27.4.1957. Το Φεβρουάριο του 1957 "λόγω της διαπιστωθείσης αδιαφορίας δια την ως ημέραι αυξανομένην καταστροφήν και εξαφάνισιν τυχαίως αποκαλυπτομένων κειμηλίων, συμβολίζοντων τα μεγαλείον της πόλεως του Θεμιστοκλέους" στράφηκε στη συγκρότηση μιας κίνησης υπέρ των πειραιϊκών αρχαιοτήτων με τίτλο "Επιτροπή Προστασίας και Αξιοποιήσεως των αρχαιοτήτων και ιστορικών μνημείων του Πειραιώς".

Η διακήρυξη έχει ημερομηνία 25.4.1957 και υπογράφεται από τον πρόεδρο Θεοχάρη, το γραμματέα Ιωάννη Μελετόπουλο, τα μέλη Δ. Πικιώνη, Α. Παπαγιαννόπουλο - Παλαιό, Κρίτωνα Δηλαβέρη, Λουκά Νομικό, Παν. Λεούση, Παν. Παπαηλιού, Νικ. Βρεττάκο, Έλλη Λυκούρη, Αργύρη Κωστέα, Νικ. Καλαμίτση, Ιωσήφ Παπαδόπουλο. Πρώτα θέματα ήταν η ανάδειξη της αρχαίας πόλης, του αρχαίου πειραιϊκού θεάτρου και η αναστήλωση των τειχών του Θεμιστοκλέους.

Πολλοί είχαν τις ενστάσεις τους και αντέδρασαν μέσω εγγράφων και δημοσιευμάτων.. Η ανακάλυψη όμως των χάλκινων

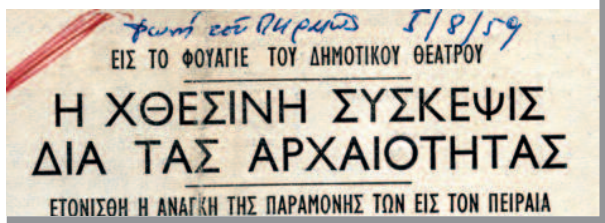

το 1959 έφερε τα πάνω κάτω αφού δικαίωσε την ύπαρξή της. Έτσι ανασυστάθηκε ως "Επιτροπή Πειραιϊκών Μελετών (Κίνησις Πειραιϊκής Αναγεννήσεως)" που στα 1963 ανακοίνωσε την έναρξη δημοσίων συνεδριάσεων "δια την έρευναν των Πειραιϊκών προβλημάτων". Βλέπουμε παράλληλα σε άλλες υποθέσεις να χρησιμοποιείται και ο τίτλος "Επιτροπή Προστασίας Πειραιϊκών Αρχαιοτήτων".

Σημαντικό είναι το έγγραφο της Φ. Σ. προς τον υπουργό πολιτισμού Κων. Τσάτσο στις 29.8.1974 με θέμα: "Υπόμνημα περί προστασίας και αναδείξεως αρχαιολογικών χώρων του Πειραιώς" με τέσσερα θέματα, την προστασία αρχαιοτήτων (καταστροφή νεωσοίκου στη γωνία των οδών Τρ. Μουτσοπούλου και Νεωρείων), το αρχαιολογικό μουσείο, το αρχαίο θέατρο Ζέας, το Σηράγγιον.

Εκτός από την αγάπη προς τα αρχαία λείψανα οι δραστηριότητες των συλλόγων ήταν φυσικό να στραφούν και στη σύσταση ενός οργάνου που θα έπρεπε να αποσκοπεί στην έρευνα και τη σπουδή της πειραιϊκής ιστορίας από τους αρχαίους χρόνους ως τις μέρες μας.

Η Στέγη, με πρόεδρο το Γιάννη Χατζημανωλά-

κη (από 7.6.1966 έως 15.3.2012) διόρθωσε ξανά το καταστατικό της το 1978 με την "προσθήκη νέων άρθρων εις τούτο αναφερομένων εις την ίδρυσιν και λειτουργίαν τμήματος "Ινστιτούτου Πειραιϊκών Μελετών". Η αναγγελία της ίδρυσής του περιέχεται στο Κεφάλαιο Η', άρθρα 24 και 25. Αργότερα, στις 20 Μαρτίου 1980 καταρτίστηκε ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του με 11 άρθρα. Το Ι. Π. Μ. κυκλοφόρησε δύο βιβλία, στα 1979 μια αναμνηστική έκδοση για το έτος Λάμπρου Πορφύρα και το μελέτημα του Χρήστου Μπαλόγλου "Ο θεσμός των χρηματιστηρίων εμπορευμάτων και ο λόγος του Α. Οικονόμου στα εγκαίνια του Χρηματιστηρίου Πειραιώς (9.2.1875)" στα 1989.

Με τα αρχαία ασχολήθηκε και ο φυσιολατρικός - μορφωτικός όμιλος ΠΛΑΤΩΝ (1954) με ε-

νέργειες κυρίως του Αργύρη Κωστέα. Τον Οκτώβριο 1959 οργάνωσε στο φουαγιέ του Δημοτικού την Ιστορική έκθεση Πειραιώς με παρουσίαση τμήματος του αρχείου του Ιωάννη Μελετόπουλου.

Ο Πειραιϊκός Σύνδεσμος έχει "Εφορεία Πειραιϊκών Σπουδών" που "μελετά ζητήματα τα οποία αφορούν την ιστορία και τα προβλήματα του Πειραιά, καθώς και της μείζονος περιοχής, και προκηρύσσει διαγωνισμούς για τη συγγραφή μελετών, σχετικά με θέματα που άπτονται του Πειραιϊκού χώρου και της ιστορίας του".

Δυστυχώς ενώ υπάρχουν οι προβλέψεις στα χαρτιά τίποτα δε φαίνεται να κινείται. Ελάχιστα συνέδρια - διαλέξεις - διαγωνι-

σμοί έχουν γίνει πάνω σε θέματα πειραιϊκής ιστορίας ενώ εκτός από το επίσημο - μη ευέλικτο - Ιστορικό Αρχείο του Δήμου Πειραιά, καμιά βιβλιοθήκη συλλόγου δε στεγάζει βιβλία, περιοδικά κι άλλα σχετικά δημοσιεύματα, δε συγκεντρώνει φωτογραφικό υλικό, διαφάνειες, έγγραφα, ιστορικά αντικείμενα, δεν καταχωρεί ηλεκτρονικά ντοκουμέντα "της πολιτικής, κοινωνικής, οικονομικής, πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής του τόπου". Έτσι δεν εκδίδεται καμιά επιστημονική επετηρίδα, ούτε κάποιο δελτίο πειραιϊκής βιβλιογραφίας. Γνωρίζω ότι στα 1929 είχε προκηρυχθεί από το Δήμο διαγωνισμός για τη συγγραφή της πειραιϊκής ιστορίας. Εξ αιτίας αυτής της πρόσκλησης έγραψε ο Ι. Πατσουράκος το έργο "Μία ιστορική πτυχή του αρχαίου Πειραιώς".

Πριν από το δικό μας ΠΕΙΡΑΪΚΟ ΟΡΟΣΗΜΟ, που κυκλοφορεί από το 2000 και θεωρείται από τα ελάχιστα, άρτια στο είδος του εκδιδόμενα από φίλους τοπικού μουσείου, παρόμοια αλλά όχι εντελώς ιστορικά - αρχαιολογικά έντυπα είχαμε στο παρελθόν τα "Πειραιϊκά Χρονικά" (1945) και την "Πειραιϊκή Έρευνα" (1953), τα οποία παρά τους τίτλους τους ήταν κυρίως λογοτεχνικά.

Στα 1955 και '56 βγήκαν τα δύο τεύχη του περιοδικού "Πειραιϊκή Αναγέννησις", Δελτίον του Συνδέσμου Γηγενών Πειραιωτών με πρόεδρο τον Κρίτωνα Δηλαβέρη.

Η εικονογραφημένη επιθεώρηση "Πειραιϊκή Πρόοδος", φύλλο Αυγούστου 1961 με εκδότη τον Μιχ. Σ. Λιοσσάτο και επιμελητή το Θ. Βλάχση δεν είχε συνέχεια.

Ενδιαφέρον παρουσίαζε η "Ψυτάλεια" του καθηγητή Χάρη Κουτελάκη με 13 τεύχη στα 1985 - 1988.

Τελευταία έχουμε τα "Πειραιϊκά", Εξαμηνιαίο Περιοδικό για την Τοπική Ιστορία και την Ιστορία των Επιχειρήσεων. Ιδιοκτήτης - Εκδότης: Ι. Μ. Τ. Ι. Ι. Ε., με 3 τεύχη στα 2003 και 2009. Το ίδιο Ινστιτούτο έβγαλε και "Τα μικρά Πειραιϊκά" το 2009. Ενδεικτική είναι από το 2006 και η περιοδική έκδοση της Ελληνογαλλικής Σχολής Πειραιά "Ο Άγιος Παύλος" με γενικό τίτλο "Αφιέρωμα".

Οι απαιτήσεις των καιρών, η προσαρμογή στα σύγχρονα δεδομένα ως εμπνεύσουν το νέο διοικητικό συμβούλιο και τα μέλη του σωματείου μας να είναι ευνοϊκά προσκείμενα σε κάθε νεωτερισμό, ώστε να δούμε σε πράξεις να πραγματώνονται πολλά από τα όνειρα των φιλάρχαιων και φιλιστόρων Πειραιωτών.

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΒΑΣΙΚΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΗΣ

Θεμελιώδεις κι ουσιαστικό στοιχείο για τη σωστή εκμάθηση μιας γλώσσας αποτελεί η δομή της, δηλαδή το κτίσιμό της.

Κι αν το κτίσιμο ενός οικοδομήματος αποτελεί σημαντική λειτουργία κι έχει μεγάλη σημασία για τη στερέωσή του σκεφτείτε τι σπουδαία σημασία έχει η δομή της γλώσσας για την ανέγερση και στερέωση του πολυσήμαντου οικοδομήματος που λέγεται γλώσσα και πόσο θετικά συμβάλλει στην εκμάθηση και κατάκτησή της!

Η γλώσσα σαν το κωδικοποιημένο σύστημα επικοινωνίας των ανθρώπων προϋποθέτει απεριόριστη παραγωγή προτάσεων. Οι προτάσεις είναι σύστημα λέξεων που παρέχει ένα νοητό μήνυμα.

Η σωστή και κατανοητή παραγωγή προτάσεων είναι αποτέλεσμα της γνώσεως του σωστού, λειτουργικού ρόλου που επιτελεί κάθε μέρος της. Προϋπόθεση λοιπόν για τη σωστή παραγωγή κατανοητών προτάσεων είναι η γνώση του λειτουργικού ρόλου των μερών της.

Στην παραδοσιακή γραμματική έχουμε: ΠΡΟΤΑΣΗ = υποκείμενο + κατηγορημα όπου το κατηγορημα υποδιαιρείται σε ρηματικό και ονοματικό τύπο (Η γάτα πίνει γάλα ή ο Νίκος εργάζεται) ή βοηθητικό ρήμα + κατηγορούμενο (ο Νίκος είναι εργάτης).

Κάθε μέρος της προτάσεως έχει κι ένα λειτουργικό ρόλο. Κι ο λειτουργικός ρόλος κάθε όρου της προτάσεως εξαρτάται από τη δομή της γλώσσας. Κάθε γλώσσα έχει τη δική της δομή, τους δικούς της ιδιαίτερους κανόνες που στηρίζεται και με τους οποίους λειτουργεί το κωδικοποιημένο σύστημα επικοινωνίας των ανθρώπων.

Η δομή της ελληνικής γλώσσας είναι διαφορετική από αυτή των άλλων γλωσσών. Δηλαδή στην ελληνική το κτίσιμο των προτάσεων είναι πιο στέρεο, από αυτό των άλλων γλωσσών και δεν επηρεάζεται από τη θέση των όρων της προτάσεως μέσα σ' αυτήν.

Για παράδειγμα, λέμε: ο Γιάννης αγαπά το παιδί. Αν αλλιάσουμε τη σειρά των όρων της προτάσεως το νόημα δεν αλλιώνεται. Το παιδί αγαπά ο Γιάννης. Αγαπά ο Γιάννης το παιδί.

Ενώ στην αγγλική γλώσσα αν αλλιάσουμε την τάξη των όρων της προτάσεως μεταβάλλεται και το νόημά της. Δηλαδή η θέση των λέξεων μέσα στη φράση - πρόταση στην αγγλική έχει αυξημένη λειτουργικότητα και προσδιορίζει και τον ειδικό λειτουργικό χαρακτήρα του ως υποκειμένου ή αντικειμένου και ακόμα κι ως ρήματος. John loves the child. Αν αντιπαραθέσουμε αμοιβαία τις λέξεις John που λειτουργεί ως υποκείμενο με τη λέξη the child που λειτουργεί ως αντικείμενο έχουμε μεταβολή του νοήματος.

The child loves John (το παιδί αγαπά τον Γιάννη), ενώ στην Ελληνική γλώσσα η μεταβολή της σειράς των λέξεων και των όρων της προτάσεως δεν μεταβάλλει το νόημα και τη σημασία του γλωσσικού μηνύματος.

Το παιδί αγαπά ο Γιάννης.

Ο Γιάννης αγαπά το παιδί.

Αγαπά το παιδί ο Γιάννης.

Η Αγαπά ο Γιάννης το παιδί, αποτελούν τέσσερις διαφορετικές επιφανειακές προτάσεις με την ίδια όμως λειτουργική δομή και σημασία. Δηλαδή έχουν το ίδιο υποκείμενο, ίδιο αντικείμενο, ίδιο ρήμα.

Βέβαια, στην παραγωγή κατανοητών και λογικά αποδεκτών προτάσεων της Αγγλικής γλώσσας με αντιπαράθεση των όρων μιας προτάσεως συντείνει και η σημασία των λέξεων. Δηλαδή στο παράδειγμα John loves the child ή οποιοδήποτε άλλο έμψυχο (the cat, the dog) η αντιμετάθεση αντικειμένου κι υποκειμένου παράγει λογικά αποδεκτή πρόταση με αντίθετο νόημα.

Στην περίπτωση όμως που έχουμε John loves the football ή John loves wine, όπου το ρήμα έχει σαν αντικείμενο οποιοδήποτε άψυχο, τότε η αντιμετάθεση αντικειμένου, υποκειμένου δημιουργεί νοηματικό και γραμματικό λάθος. Τότε καθίσταται πιο εμφανής η διαφορά της δομής των δύο γλωσσών, ελληνικής κι αγγλικής. Οι προτάσεις δύο γλωσσών διαφέρουν στο κτίσιμό τους, στη δομή τους. Οι δύο γλώσσες διαφοροποιούνται στη σκέψη και πολλές φορές καθίσταται απαραίτητη η χρησιμοποίηση της παθητικής φωνής στην αγγλική.

Εμφανής είναι λοιπόν η υπεροχή της ελληνικής γλώσσας έναντι των άλλων γλωσσών ως προς τη δομή τους.

Γιατί η ελληνική γλώσσα έχει πιο στερεά κατασκευή έναντι των άλλων γλωσσών.

Η γνώση της δομής της γλώσσας έχει θεμελιώδη και πολύ μεγάλη σημασία για τη σωστή εκμάθησή της. Αγαγκαία κι απαραίτητη προϋπόθεση για να ομιλεί, γράφει και κατανοεί κάποιος μία γλώσσα, είτε ως κύρια, είτε ως δευτερεύουσα είναι να γνωρίζει τη δομή της και το λειτουργικό ρόλο που διαδραματίζει κάθε μέρος της προτάσεως, όπως για τη σωστή λειτουργία ενός μηχανήματος απαραίτητη είναι η γνώση της λειτουργίας κάθε εξαρτήματός του.

Η αναγκαιότητα γνώσης της δομής της γλώσσας καθίσταται εμφανής στην προσπάθεια Έλληνα να ομιλήσει αγγλική ή κι άλλη ξένη γλώσσα, οπότε παρασύρεται πολλές φορές εκτός από τις δυσκολίες του λεξιλογίου κι από τον ελληνικό τρόπο σκέψης.

Γιατί γνώση της γλώσσας δέν σημαίνει μόνο γνώση των σημασιών των λέξεων. Γνώση της γλώσσας σημαίνει και γνώση της εσωτερικής συστηματικής διαρθρώσεως και αλληλεξαρτήσεως των μεμονωμένων στοιχείων που αποτελούν το αποκωδικοποιημένο σύστημα επικοινωνίας των ανθρώπων, με άλλα λόγια σημαίνει γνώση της δομής τους.

Η γλωσσική επικοινωνία του ανθρώπου διαφέρει από το σύστημα επικοινωνίας των ζώων ως προς τη δημιουργικότητα που χαρακτηρίζει το λόγο του. Ο άνθρωπος σ' αντίθεση με τα ζώα έχει γλωσσική ικανότητα και είναι σε θέση να χρησιμοποιεί τη γλώσσα του με δημιουργικό τρόπο, δηλαδή να παράγει άπειρο πλήθος κατανοητών προτάσεων, νέων στο σύνολό τους.

Για τη δημιουργική όμως χρησιμοποίηση της γλώσσας είναι αγαγκαία η γνώση της δομής της.

Ο άνθρωπος έχει τη δυνατότητα από κάθε ηλικία, να μάθει μία δεύτερη εκτός από τη μητρική γλώσσα, για να λειτουργήσει όμως η γλώσσα αυτή δημιουργικά, δηλαδή να έχει την ικανότητα παραγωγής

απείρων νέων κατανοητών προτάσεων και να μη δίνει μόνο ένα στεγνό μονολεκτικό γλωσσικό μήνυμα πρέπει να γνωρίζει πρώτα τη δομή της.

Θεμελιώδης προϋπόθεση για την άπταιστη εκμάθηση και τη σωστή χρήση της δεύτερης γλώσσας είναι να μάθουμε τη δομή της μητρικής γλώσσας. Και όταν έχουμε το προνόμιο μητρική μας γλώσσα να είναι η "Μητέρα των Γλωσσών", η Ελληνική, που αποτελεί το κλειδί για να ανοίξει εύκολα το θησαυροφυλάκιο με όλες σχεδόν τις γλώσσες του κόσμου και διευκολύνει τα μέγιστα στη σωστή εκμάθηση όλων, περίπου, των άλλων γλωσσών, τότε οπωσδήποτε πρέπει να αρχίζουμε από τη σωστή εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας μας.

Η αδυναμία των νέων σήμερα να ομιλήσουν, γράψουν και κατανοήσουν με ευχέρεια μια δεύτερη γλώσσα και σε πολλές φορές ούτε και τη μητρική παρά το πλήθος των προσλαμβανουσών παραστάσεων που έχουν από την τηλεόραση, τον κινηματογράφο και το περιβάλλον γενικότερα, οφείλεται στο γεγονός, ότι δεν διδάσκεται η δομή της γλώσσας. Ετσι οι νέοι αφήνονται αβοήθητοι μέσα στο χαώδες γλωσσικό περιβάλλον που μόνο του διαμορφώνει και πολλές φορές παραμορφώνει τον προφορικό ή και γραπτό λόγο τους.

Η σημασία της διδασκαλίας που αποτελεί τον τηλαυγή φάρο που φωτίζει το σκοτάδι του χαώδους γλωσσικού περιβάλλοντος και οδηγεί τους νέους με ασφάλεια στο λιμάνι της μάθησης και της γνώσης υποβαθμίζεται κι ο ουσιαστικός ρόλος της στην εκμάθηση κάθε γλώσσας τίθεται σε δεύτερη μοίρα.

Βέβαια δεν παραγνωρίζουμε τη σημαντική συμβολή του γλωσσικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση και στην εξέλιξη της γλώσσας.

Δεν πρέπει όμως να παραγνωρίζεται η μεγάλη σημασία της διδασκαλίας των κανόνων με τους οποίους δομείται μια γλώσσα.

Κάθε γλώσσα θέλει και τη δική της ιδιαίτερη κατασκευή, έχει το δικό της ξεχωριστό κτίσιμο που την κάνει να διαφέρει από τις άλλες.

Η διδασκαλία της δομής της γλώσσας, αποτελεί στοιχείο ουσιαστικό για την κατάκτησή της κι έχει μεγάλη σημασία.

Σε μια εποχή απλοποίησης των πάντων - ακόμα και της διδασκαλίας της - το καταστροφικό τούτο για αυτήν φαινόμενο δυστυχώς αποτελεί γεγονός. Παλαιότερα τα παιδιά διδάσκονταν βου και α = βα στη φωνολογία, τους κανόνες της γραμματικής στη μορφολογία και την ετυμολογία των λέξεων στη σημασιολογία.

Σήμερα πως καθοδηγούνται οι νέοι στην εκμάθηση της γλώσσας τους;

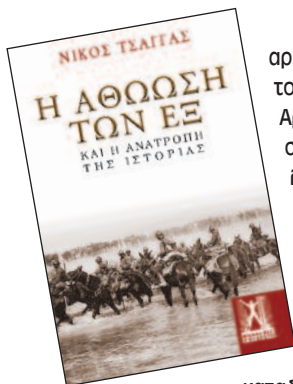
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ανακοινώνεται ότι τα γραφεία του Συλλόγου "οι Φίλοι του Αρχαιολογικού Μουσείου, Αρχαιολογικών χώρων και Μνημείων Πειραιά" θα είναι ανοικτά κάθε Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή από 10.30 π.μ. μέχρι 13.30. Για οποιαδήποτε πληροφορία απευθυνθείτε στη Γραμματεία στο τηλέφωνο 2104288018, στο fax 2104288017, ή στο email: mouseio.peirai@gmail.com

ΝΙΚΟΣ ΤΣΑΓΓΑΣ Η ΑΘΩΩΣΗ ΤΩΝ ΞΞ ΚΑΙ Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΚΟΒΟΣΤΗ. Σελίδες 272

Ο Νίκος Τσάγγας είναι ο αρμόδιος εισαγγελικός λειτουργός (Αντεισαγγελέας Αρείου Πάγου) που χειρίσθη την υπόθεση "αναψηλάφησης της δίκης" των Έξι πολιτικών και στρατιωτικών (Δ. Γούναρης, Ν. Στράτος, Π. Πρωτοπαπαδάκης, Ν. Θεοτόκης, Γ.Μπαττατζής, Γ. Χατζηναέστης) που

καταδικάστηκαν σε θάνατο το 1922, επί εσχάτη προδοσία, επειδή θεωρήθηκαν ως αποκλειστικά υπαίτιοι της Μικρασιατικής Καταστροφής.

Μετά από αίτηση εγγονού του Πέτρου Πρωτοπαπαδάκη, ενός εκ των Έξι εκτελεσθέντων, το Ζ' Ποινικό Τμήμα του Αρείου Πάγου και ύστερα από την εισαγγελική πρόταση του κ. Ν.Τσάγγα, εξέδωσε την αριθμ.1675/2010 απόφασή του - η οποία συμπλήρωνε την αριθμ.1533/2009 όμοια - δια της οποίας ακυρώθηκε η καταδικαστική απόφαση του Έκτακτου Επαναστατικού Στρατοδικείου Αθηνών, επειδή έκρινε τους καταδικασθέντας αθώους και έπαυσε οριστικά την ποινική δίωξη αυτών, λόγω παραγραφής (δεν ήταν δυνατή η επανάληψη της δίκης μετά την παρέλευση 88 ετών). Σημειώνεται, ότι ενώπιον του Αρείου Πάγου είχε παρουσιασθεί με την ιδιότητα της πολιτικής αγωγής η "Όμοσπονδία Προσφυγικών Σωματείων Ελλιάδος", η οποία είχε ζητήσει την απόρριψη του αιτήματος του προσφεύγοντος, διακηρύσσοντας την απόλυτη ενοχή των Έξι για το ξερίζωμα των Μικρασιατών από τα πατρογονικά εδάφη.

Το βιβλίο διαιρείται σε δύο μέρη: στην εκτενή εισαγωγή και στο παράρτημα.

Στην εν λόγω εισαγωγή, που αποτελεί την εισαγωγή της εισαγγελικής πρότασης για την έκδοση της προαναφερθείσας 1675/2010 απόφασης του Ζ' Ποινικού Τμήματος του Αρείου Πάγου και που είναι αναπόσπαστο μέρος αυτής, εξιστορείται συνοπτικά, αλλά εμπεριστατωμένα το γενικότερο ιστορικό πλαίσιο της αποστολής του Ελληνικού Στρατού στη Σμύρνη το 1919 και η περιπέτεια της εκεί εκστρατείας συνεπεία των δυσκολιών που είχε να αντιμετωπίσει (έδαφος, αποστάσεις, ανεφοδιασμοί ...). Εκ παραλήθηου γίνεται εκτενής αναφορά στο διπλωματικό πλαίσιο της εποχής και στο παρασκήνιο της μετάβασης του Ελληνικού Στρατού στη Σμύρνη, ενώ αποφεύγεται συστηματικά η στρατιωτική κριτική.

Στο παράρτημα του βιβλίου περιλαμβάνεται στο σύνολό της η τελική απόφαση του Αρείου Πάγου (υπ'

αριθμ. 1675/2010) που αναφέρεται στην οριστική αθώωση των Έξι εκτελεσθέντων, διότι με την παρουσία νεωτέρων στοιχείων που προσκομίσθηκαν από την υπεράσπιση αποδείχθη ότι δεν είχαν διαπράξει το έγκλημα της "έσχατης προδοσίας", δηλαδή δεν είχαν συνωμοτήσει για την παράδοση του ελληνικού στρατού και των ελληνικών πληθυσμών της Μικράς Ασίας στα τούρκικα στρατεύματα και εκ παραλήθηου έπαυσε οριστικά την ποινική δίωξη αυτών.

Η εισαγωγή της εισαγγελικής πρότασης αποτελεί μνημείο έγκυρης εξιστόρησης πραγματικών γεγονότων γραμμένων με επιμέλεια, σαφήνεια, νηφαλιότητα, χωρίς πάθος, με επαγωγική διάθεση και στηριζόμενη στην προϋπάρχουσα ελληνική βιβλιογραφία.

Από την άληθη, η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου μπορεί να χαρακτηριστεί μοναδική για τα ποινικά χρόνια του νεώτερου ελληνισμού. Και τούτο, όχι μόνο γιατί μετά την παρέλευση ογδόντα οκτώ χρόνων ήρε τη βαριά σκιά της εσχάτης προδοσίας και γενικότερα της αποδιδόμενης στους Έξι αποκλειστικής ευθύνης για τη Μικρασιατική Καταστροφή που αμαύρωνε τη φήμη τιμών Ελλήνων, που είχαν αναλώσει τη ζωή τους στην υπηρεσία του Έθνους, αλλά και επειδή ανέτρεψε τα δεδομένα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Το βιβλίο αυτό μπορεί να "αφιερώνεται" σε όλες τις ευγενικές καρδιές", πλην όμως ανήκει σε όλους εκείνους που αγαπούν την αλήθεια και λογίζονται ελεύθερα.

Γερ.-Νικ. Μπ.

ΠΑΥΛΟΣ Ν. ΤΖΕΡΜΙΑΣ Ο "ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ" ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ Αυτός ο άγνωστος διάσημος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ. Σελίδες 502

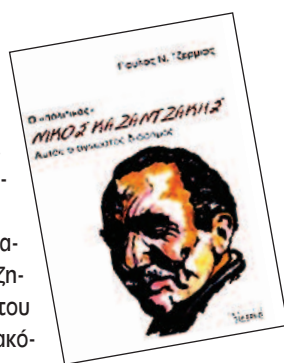
Στο πολύπλευρο έργο του σημαντικού Κρήτα λογοτέχνη έχουν ανιχνευθεί πολιτικά κηρύγματα ως προς το σοσιαλισμό, τον κομμουνισμό, τον εθνικισμό, την εθνική και πολιτισμική εξωστρέφεια, τον μηδενισμό..., που συνεχώς μεταβάλλονται και προβληματίζουν.

Αναμφίβοτα, η πολιτική σκέψη του Καζαντζάκη ήταν, συνυφασμένη με τις αναζητήσεις του, οι οποίες παρέβαιαν μεταξύ του Υπεράνθρωπου και του ασκητού, με επακόλουθο η πληθωρικότητα του ενός να συγκρούεται με την ασκητική στάση του ετέρου και ο μεγάλος λογοτέχνης να εμφανίζεται πολύπλοκος και αντιφατικός.

Παρ' όλο που οι πολιτικές θέσεις του κινούνται πάντοτε στο πνεύμα της προοδευτικής τοποθέτησης, εν τούτοις δεν έπαυσε να αναζητά ουτοπίες και να θαυμάζει φαινόμενα ή μορφές που η ιστορία απέρριψε.

Ο συγγραφέας, Παύλος Τζεργιάς, συγκεντρώνει στο βιβλίο του σκέψεις και μελετήματα ετών και συνθέτει μια δοκιμιογραφική και στοχαστική μελέτη προσπαθώντας να προσεγγίσει τον Καζαντζάκη και να τον τοποθετήσει πολιτικά, φωτίζοντας τάσεις και στόχους.

Γερ.-Νικ. Μπ.

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΙΟΣ ΠΕΤΡΟΥ

Πρόλογος: Τερέζα Πεντζοπούλου - Βαθαλά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΡΟΣ. Σελίδες 557

Στον πολυσέλιδο αυτό τόμο ανθοδοτούνται οι αυτούσιες απόψεις επιφανών αρχαίων Ελλήνων επί θεμάτων λογοτεχνίας, θεάτρου, εικαστικών τεχνών (ζωγραφική- γλυπτική) και αρχιτεκτονικής.

Στο πρώτο μέρος του βιβλίου εκτίθενται οι σκέψεις και οι απόψεις του Ομήρου, του Ησίοδου και των Λυρικών ποιητών, ενώ στο δεύτερο μέρος καταγράφονται εκείνες των δημιουργών της Κλασικής Εποχής, δηλαδή των ποιητών και των καλλιτεχνών,

των φιλοσόφων των Σοφιστών των Πυθαγορείων, του Δημοκρίτου, των Σοφιστών και τέλος του Σωκράτους, του Πλάτωνα και του Αριστοτέλους. Στο πέρας κάθε κεφαλαίου παρατίθενται αυτούσια τα αρχαία κείμενα και η μετάφρασή τους στην νεοελληνική.

Η επιμέλεια της έκδοσης είναι άκρως επιτυχής, όπως ενδιαφέρων είναι και ο πρόλογος του έργου. Δύο αρμονικά στοιχεία που επιτρέπουν στον αναγνώστη να προσεγγίσει με αμεσότητα τις αντιλήψεις των αρχαίων Ελλήνων περί ωραίου, χωρίς στρεβλώσεις εννοιών και συσκοτίση νοημάτων.

Γερ.-Νικ. Μπ.

CELIA BARTIN

MARIA BONAΠΑΡΤΗ η ζωή της

Μετάφραση - Επίμετρο: Ρούλα Τσιτούρη

Εκδόσεις ΠΟΤΑΜΟΣ. Σελίδες 547

Η Σελιά Μπερτέν, εμφορούμενη από την επιθυμία να εξερευνήσει τις πολυπληθείς όψεις της ανθρώπινης ψυχής και να ανακαλύψει την περίπλοκη ζωή της Μαρίας Βοναπάρτη, εγκατέλειψε την πένα της μυθιστοριογράφου και έστρεψε τις προσπάθειές της προς την ιστορική μελέτη. Έτσι, στο πολυσέλιδο βιβλίο της, "κτίζει" την αφήγησή της προσκολλημένη στην αλήθεια των γεγονότων και στηριζόμενη στο αρχειακό υλικό που η Βοναπάρτη με μανία διατηρούσε και εμπλούτιζε.

Η βιογραφούμενη, υπήρξε μια σύνθετη, παθιασμένη και μοναδική προσωπικότητα. Πριγκίπισσα, πάλμηλητη κληρονόμος, σύζυγος γιου Έλληνα Βασιλιά, μαθήτρια και στενή φίλη του Σίγκμουντ Φρόιντ, διάσημη ψυχαναλύτρια. Ταυτόχρονα, όμως, υπήρξε ένα βαριά δυστυχισμένο και απομονωμένο παιδί, στερημένο από οποιασδήποτε μορφής τρυφερότητα.

Το βιβλίο αυτό, αποτελεί ένα ξεχωριστό νόημα μέσα από τις σελίδες του οποίου παρουσιάζεται το βασίλειο περιβάλλον στην Ευρώπη του 20ου αιώνα, προβάλλεται η γένεση της ψυχανάλυσης στη Γαλλία και ζωγραφίζεται η έντονη φυσιογνωμία της "Τελευταίας Βοναπάρτη".

Γερ.-Νικ. Μπ.

Ιστορία των λέξεων

ΟΝΟΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Έχουμε αναρωτηθεί τι σημαίνουν πολλά κοινά ονόματα πολιτικών; Επιχειρούμε μια απόπειρα καταγραφής κι ερμηνείας πολλών απ' αυτών.

Καραμανλής: Ο καταγόμενος από την Καραμανία, δηλ. από τη μετά την Άγκυρα Τουρκία, από την οποία έχουμε και τα καραμανλήδικα ευαγγέλια.

Βενιζέλος: Από το benigno = πράος, επιεικής, καλοκάγαθος, μαλακός, καλοήθης κ.α.

Σαμαράς: Λέξη ελληνική που είναι αυτός που κατασκευάζει σαμάρια.

Σημίτης ή Σιμίτης: Προέρχεται από το τουρκικό simit = κουλούρι με σουσάμι.

Κουβέλης ή-ος: Από το cuvele = κουφάλα δένδρου.

Λαφαζάνης: Από το Τουρκικό Lafazan = φλύαρος.

Κεπέσης: Από το Τουρκικό Kerez = παραδηάσιος.

Κοτζιάς: Από το τ. Koca = μεγάλος, γέροντας.

Έβερετ: Από το εβραϊκό ever= οχτικός, από την όχθη.

Τζατζάνης: κακόγλωσσος (τουρκιστί).

Μπουγάς: Ταύρος, επιβήτωρ.

Παμπούκης: Από το αθβανικό pamruk = βαμβάκι.

Βουγιουκλάκης: Από το buyukli = μεγαλόσωμος, εύσωμος.

Μελάς: Ελληνική λέξη που είναι αυτός που παράγει μέλι.

Μπέης: Από την τουρκική λέξη bey = άρχοντας, κύριος.

Μαρωνίτης: Ο καταγόμενος από την Μαρωνία, περιοχή της Μεγάλης Ελλήδος.

Βουλόδημος: Η βουλή του δήμου, δηλ. η θέληση, η απόφαση του λαού.

Μερκούρης ή Μερκούρη: Από το Mercuricus, δηλ. ο θεός του εμπορίου, ο Ερμής των αρχαίων Ρωμαίων.

Καζάκος: Από το τουρκικό Kazak = Κοζάκος.

Μάρτης: Ο θεός Άρης (Mars) των αρχαίων Ρωμαίων.

Σακαλής: Από το τουρκικό sakali = γενειοφόρος.

Καρατζαφέρης: Από το τουρκικό Kara cafer = καμήλα.

Τσολάκης ή Τσολάκογλου: Από το colak = μονόχειρ.

Δρίτσας: Από το dritto = ευθύς, ίσιος

Τσαλδάρης ή Τσαβδάρης: Από το gaydar = σίκαλη

Καρδαράς: Ο κατασκευάζων καρδάρες

Λογοθέτης: Ανώτατο πατριαρχικό αξίωμα, ανώτατος πολιτικός υπάλληλος του Βυζαντίου με αξίωμα αντίστοιχο μ' αυτό του Υπουργού Εξωτερικών. Μέγας Λογοθέτης είναι αξίωμα αντίστοιχο με το Πρωθυπουργικό.

Κατσικάρος - Κατσίκης: Από το τουρκικό Kagik = τρελός, κουτός

Ταλιαδούρος: Από το ιταλικό tagliare = κόπτω, εξού και ταλιάρα: το μαχαίρι του κρεοπώλου

Στουρνάρας: Από το στουρνάρι, υποκορ. του ελληνιστικού στορύνη: αιχμηρό εργαλείο, νυστέρι. Κατ' άλλη άποψη η λέξη προέρχεται από το αρωμουνικό sturnari, πηλυντ. του sturnare: πυριτόλιθος. Το στουρνάρι προέρχεται από στούρνος με το υποκοριστικό επίθημα -άρι, όπως μούθος = μουλάρι (πρβλ. «Ετυμολογικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής» Γ. Μπαμπινιώτη).

Αυτά τα ολίγα ως μια πρώτη προσπάθεια καταγραφής κι ερμηνείας των ονομάτων των πολιτικών.

1. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου των Φίλων του Αρχαιολογικού Μουσείου Πειραιά κ. Γιάννης Πολυχρονόπουλος και η κα Κική Σβίγκου.
2. Ο αρχαιολόγος κ. Γιώργιος Σταϊνκάουερ και η πιανίστα κα Κική Σβίγκου.
3. Η πιανίστα Κική Σβίγκου, η κα Μαργαρίτα Βέργου, μέλος Δ.Σ. και η αρχαιολόγος κ. Άντα Κάτουλα.
4. Η κα Κική Σβίγκου και ο κ. Αλέξανδρος Κορωνάκης, Γενικός Γραμματέας του Συλλόγου των Φίλων του Μουσείου
5. - 6. Πειραιώτες και Πειραιώτισσες μεταξύ των οποίων και ο κ. Γιάννης Σπυράκης (φωτό 5)
7. Πανοραμική εικόνα του Αρχαιολογικού χώρου του θεάτρου της Ζέας
8. Εκ δεξιών ο κ. Γιάννης Πολυχρονόπουλος, η κα Γιώτα Πολυχρονόπουλου, η κα Βάσω Κυπαρίση, μέλος Δ.Σ. του Συλλόγου, ο κ. Νίκος Αρτεμάκης, Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Συλλόγου και ο κ. Αλέξανδρος Κορωνάκης Γενικός Γραμματέας του Συλλόγου
9. Η αρχαιολόγος κα Άντα Κάτουλα, η κα Μαργαρίτα Βέργου, μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου και ο κ. Γιάννης Πολυχρονόπουλος
10. Οι σοπράνο κα Δέσποινα Ρεθυμνωτάκη και κα Λίανα Κοκόση, ο κ. Αλέξανδρος Κορωνάκης και η κα Μαργαρίτα Βέργου.

Μαγική βραδιά υπό το φως της Πανσελήνου

Στις 31 Αυγούστου 2012 εκατοντάδες Πειραιώτες και Πειραιώτισσες απόλαυσαν μια μαγική βραδιά με μουσική και τραγούδια, κάτω από το φως της πανσελήνου, στον υποβλητικό χώρο του αρχαίου θεάτρου Ζέας και δίπλα στα αρχαία γλυπτά, που διοργάνωσε ο Σύλλογος των Φίλων του Αρχαιολογικού Μουσείου Πειραιά σε συνεργασία με την ΚΣΤ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων υπό την αιγίδα του Δήμου Πειραιά.

Στην εκδήλωση χαιρετισμό απηύθυνε ο Πρόεδρος του Συλλόγου των Φίλων του Αρχαιολογικού Μου-

σείου Πειραιά κ. Γιάννης Πολυχρονόπουλος και η κα Άντα Κάτουλα, ενώ για τις δοξασίες γύρω από τη σελήνη, από την αρχαιότητα έως σήμερα, μίλησε ο αρχαιολόγος - τέως έφορος Αρχαιοτήτων κ. Γιώργος Σταϊνχάουερ.

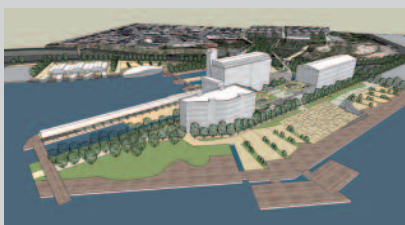
Η Κική Σβίγκου έπαιξε στο πιάνο νοσταλγικές συνθέσεις και συνόδευσε τις σοπράνο Λιάνα Κοκόση και Δέσποινα Ρεθυμνιωτάκη σε ένα πρόγραμμα που περιελάμβανε από Μπετόβεν και Μότσαρτ μέχρι Χατζηδάκι και Θεοδωράκη, αλλά και νεώτερους συνθέτες.

Εν τέλει...

**Το Μουσείο Εναλίων Αρχαιοτήτων
μπαίνει στην ευθεία
Αρχιτεκτονικός διαγωνισμός για
μετατροπή του "σιλό" του Πειραιά
σε μουσείο**

Εν τέλει... στον εντυπωσιακό αριθμό 1774 ανέρχονται τα αρχιτεκτονικά γραφεία και μάλιστα από 88 χώρες του κόσμου, που έχουν παραλάβει τον φάκελο για την προκήρυξη του διεθνούς αρχιτεκτονικού διαγωνισμού σχετικά με την μετατροπή του παλαιού κτιρίου αποθήκης σιτηρών (SILO) σε Μουσείο Εναλίων Αρχαιοτήτων στο κεντρικό λιμάνι του Πειραιά.

Στη συνέχεια όσα από τα γραφεία αποφασίσουν να λάβουν μέρος στο διαγωνισμό που προκήρυξε ο ΟΛΠ Α.Ε. θα πρέπει να υποβάλουν τις μελέτες τους στον Οργανισμό ως τις 23 Οκτωβρίου. Τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν τον Δεκέμβριο από την ειδική Επιτροπή Απονομής των Βραβείων με πρόεδρο τον καθηγητή Αρχιτεκτονικής και τ. πρότανη κ. Δημήτρη Φατούρο.

Να σημειωθεί ότι η μετατροπή της αποθήκης σιτηρών σε Μουσείο Εναλίων είναι μία μόνον από τις παρεμβάσεις πολιτισμού, που περιλαμβάνει η Πολιτιστική Ακτή Πειραιά. Σε ένα χώρο 180 στρεμμάτων που έχει παραχωρηθεί από τον ΟΛΠ Α.Ε. πρόκειται να δημιουργηθούν μουσεία, θεματικά πάρκα και υπαίθριοι χώροι πολιτισμού και αναψυχής, προσβάσιμοι στους κατοίκους και τους επισκέπτες. Στο Μουσείο Εναλίων Αρχαιοτήτων ειδικά, θα συγκεντρωθεί ο αρχαιολογικός πλούτος που έχει ανασυρθεί από την θάλασσα σύμφωνα με το μουσειολογικό πρόγραμμα, το οποίο καταρτίστηκε από τη Διεύθυνση Εναλίων Αρχαιοτήτων του ΥΠΑΙΘΠΑ και εγκρίθηκε από τον υπουργό Πολιτισμού. Πρόκειται άλλωστε για το μοναδικό στην Ελλάδα σχετικό μουσείο, το οποίο θα διασώσει παράλληλα και το SILO που είναι ένα βιομηχανικό μνημείο.

Σε εξέλιξη εξάλλου βρίσκονται όλα σχεδόν τα προβλεπόμενα από το masterplan έργα ανάπτυξης της Πολιτιστικής Ακτής με το σχεδιασμό του ΟΛΠ και του ΥΠΑΙΘΠΑ, την συμμετοχή της αυτοδιο-

κησης (Δραπετσώνα - Κερατσίνι) και της Περιφέρειας Αττικής (Περιφερειακή Ενότητα Πειραιά).

Τα σημαντικότερα έργα είναι:

- Το Ιστορικό Αρχείο ΟΛΠ και το Μουσείο Μετανάστευσης στην Πέτρινη Αποθήκη.
- Το Θεματικό Μουσείο Λιμένων στο Καστράκι.
- Το Θεματικό Πάρκο στις Αποθήκες.
- Την ανάπλαση αρχαιολογικού χώρου Ηετιώνων Πυλών.
- Το Πάρκο Δραπετσώνας.

Οι αρχαιότερες του Πόρου μέσα από τον φωτογραφικό φακό

Εν τέλει... έκθεση φωτογραφικού υλικού που προέρχεται από τις ανασκαφές που διεξάγονται στον αρχαιολογικό χώρο της Καλαυρείας, καθώς και σε άλλες περιοχές του Αργοσαρωνικού που διανθίστηκε από ομιλίες και προβολή ταινιών, διοργανώθηκε από τον δήμο Πόρου, το Ινστιτούτο Εναλίων Αρχαιολογικών Ερευνών, το Σουηδικό Ινστιτούτο Αθηνών και την ΚΣΤ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Οι ανασκαφές έχουν φέρει στο φως πολλά σημαντικά στοιχεία για το Ιερό του Ποσειδώνα, το μεγαλύτερο στον Σαρω-

νικό, που είναι αφιερωμένο στον θεό της θάλασσας, του οποίου σήμερα μόνο τα ίχνη των θεμελίων είναι ορατά. Το τέμενος, με τις πανάρχαιες ρίζες και τις πολύπλευρες λατρευτικές δραστηριότητες, λειτουργούσε και ως άσυλο. Πρόσφερε, δηλαδή, προστασία σε όσους κατέφευγαν σε αυτό, με πιο γνωστό "ικέτη" τον ρήτορα Δημοσθένη, ο οποίος πέθανε στην Καλαυρεία το 322 π.Χ.

Από τις πιο "διάσημες" ανακαλύψεις των σουηδικών ανασκαφών είναι ο εντοπισμός ενός αρχαίου αποθέτη, μέσα στον οποίο βρέθηκαν μεγάλη ποσότητα σπασμένης κεραμικής, διάφορα αντικείμενα, οστά ζώων και απανθρακωμένα υλικά.. Σημαντικές πληροφορίες μας προσέφερε το αρχαιότερο ναυάγιο στον κόσμο της Δοκού. Πρόκειται για ναυάγιο που χρονολογείται στην Πρωτοελλαδική II περίοδο (2700-2200/2100 π.Χ.). Πήρε την ονομασία του από τη Δοκό, το νησάκι μεταξὺ Ὑδρας και αργολικής γης.

**Ο ΟΛΠ παραχωρεί την Κυνοσοūra στον
Δήμο Σαλαμίνος για Πολιτιστικό και
αρχαιολογικό πάρκο**

Εν τέλει... σε παράδοση του χώρου της Κυνοσοūρας και του Αρχαίου Λιμένα Σαλαμίνας στον Δήμο Σαλαμίνας προς πολιτιστική αξιοποίηση θα προχωρήσει ο ΟΛΠ. Στα πλαίσια αυτά εκτιμάται ότι η

χρήση της γης πρόκειται να αλλάξει από βιομηχανική σε τουριστική.

Με ομόφωνη απόφαση του Δήμου Σαλαμίνας (Αρ. 161/12) στα τέλη Ιουνίου, ο ΟΛΠ απομακρύνεται από τους χώρους που συνδέονται με τη ναυμαχία του 480 π.Χ. Με την ανακοίνωση της απόφασης, ο πρόεδρος του ΟΛΠ κ. Ανωμερίτης πρότεινε στον δήμαρχο Σαλαμίνος την έναρξη των διαδικασιών παραχώρησης του χώρου της Κυνοσοūρας για τη δημιουργία πολιτιστικού και αρχαιολογικού πάρκου όπως και τη δημιουργία Φορέα Ειδικού Σκοπού κατά το πρότυπο του "Αθήνα 2004" για τον εορτασμό των 2.500 χρόνων από τη Ναυμαχία της Σαλαμίνας το 2020 με τίτλο "Ελευθερία 2020".

Αύξηση επισκεπτών και μείωση εισπράξεων σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους

Εν τέλει... αύξηση των επισκεπτών των μουσείων σε ποσοστό 18,5% και μείωση των εισπράξεων κατά 20,3% καταγράφηκε τον μήνα Απρίλιο 2012, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2011, σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ).

Στους αρχαιολογικούς χώρους σημειώθηκε αύξηση των επισκεπτών κατά 43,6%, αλλά μείωση των εισπράξεων σε ποσοστό 21,3% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2011.

Κατά το πρώτο τετράμηνο του 2012 παρατηρείται αύξηση 3,8% στους επισκέπτες των Μουσείων, αλλά μείωση 25,1% στις εισπράξεις σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2011.

Στους επισκέπτες των αρχαιολογικών χώρων παρατηρείται αύξηση 47,2%, αλλά μείωση 25,7% στις εισπράξεις σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2011.

Όπως επισημαίνεται στην ανακοίνωση της ΕΛΣΤΑΤ, επισκέπτες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων θεωρούνται, εκτός των ατόμων που αγοράζουν εισπήριο εισόδου και τα άτομα στα οποία χορηγείται εισπήριο ελεύθερης εισόδου.

